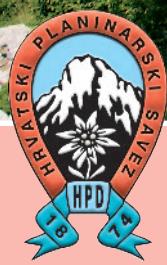
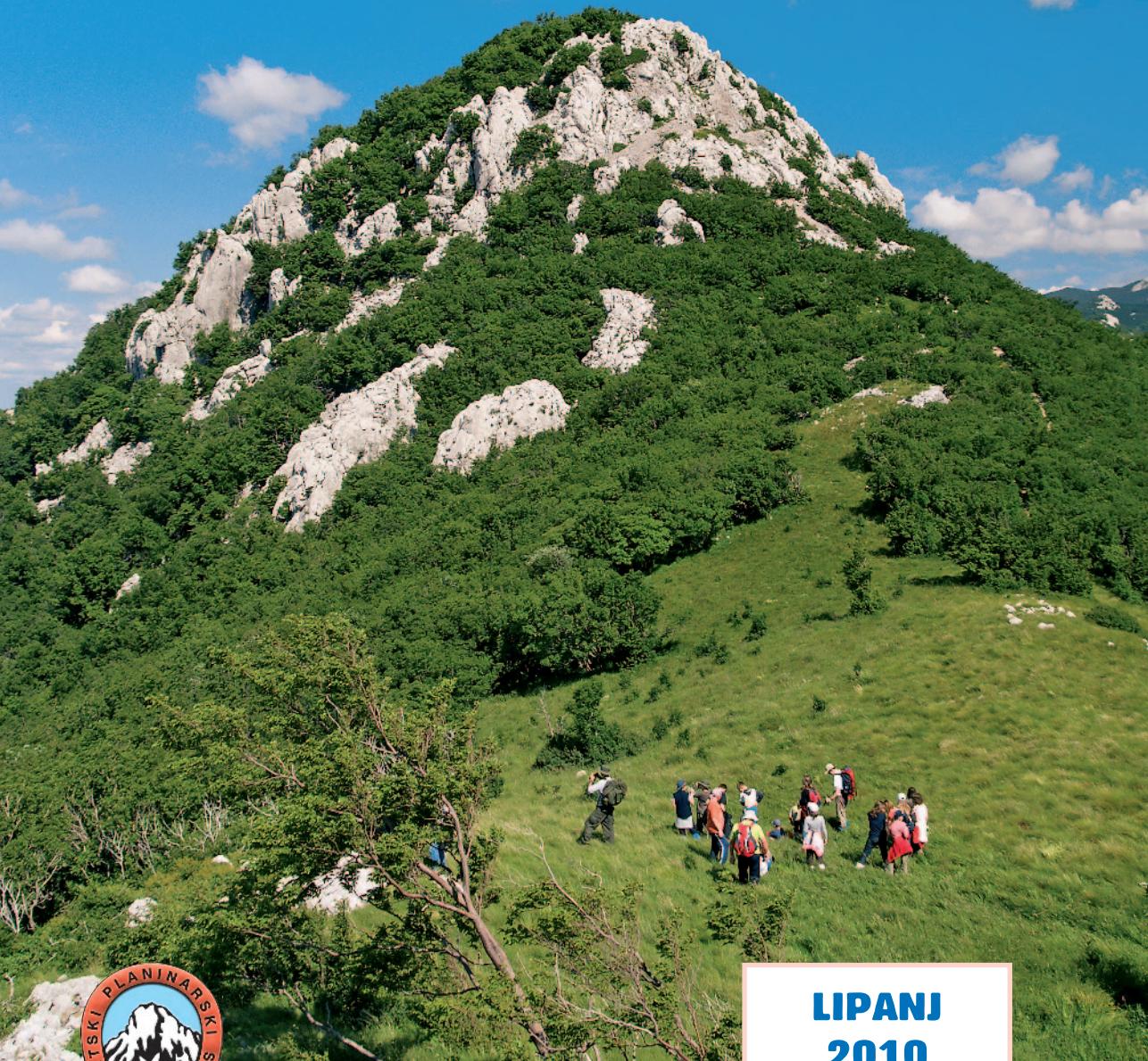

GODIŠTE
102

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 034-0650

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

LIPANJ
2010

6

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u 11 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izšao je 1. lipnja 1898. Časopis je od 1949. do 1991. godine izlazio pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2010. godinu iznosi **150 kuna** (za inozemstvo 35 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš preplatnički broj. Preplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva je **HR4123600001101495742**.

VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je naliđepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti znaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u HPS-u (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za preplatu na časopis »Hrvatski planinar«, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je 15 kuna (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranim na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. **Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim i većim izborom ilustracija.** Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenta!). Podrobnejne upute nalaze se na web-stranici časopisa.

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

WEB-STRANICA ČASOPISA:

www.plsavez.hr/HP

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmotićeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Urednik d.o.o., Zagreb

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

202

Šetnja Velikim kanjonom

206

Biokovska romansa

209

Ankogel – vrh s druge strane

216

Bitorajska idila

TEMA BROJA

Veliki kanjon (Grand Canyon)

SADRŽAJ

Na dnu Velikog kanjona	202
Dario Kompar i Gordana Zwicker Kompar	
Biokovska romansa.....	206
Jasna Žagar	
Ankogel – vrh s druge strane.....	209
Tomislav Friščić	
Jesam li dosadan prirodi?.....	213
Ivan Hapač	
Bitorajska idila	216
Maggy Kos	
Zimske radosti na Okiću i Plešivici	218
Marijo Poslon	
Kristalići s planina	221
vlč. Blaž Tota	
Planinarska radna akcija	224
dr. Antun Lovrić	
Moj prvi izlet	226
Ema i Pina Žilić	
Računalna baza podataka planinarskog društva....	227
Josip Kocet	
Planinarski tisak	230
In memoriam: Mirko Zgaga	232
Planinarski putovi	233
Vijesti	235
Kalendar akcija	240

SLIKA NA NASLOVNICI

Kamenjak iznad Grobničkog polja
foto: Alan Čaplar

Na dnu Velikog kanjona

Dario Kompar i Gordana Zwicker Kompar, Zagreb

Dok zakopčavamo pojaseve pripremajući se za slijetanje na međunarodni aerodrom Mc Carran u Las Vegasu, u glavi nam se vrti jedna te ista misao: je li uistinu onakav kakvim ga prikazuju u brojnim dokumentarcima, poznatim časopisima s atraktivnim fotografijama i internetskim stranicama koje prodaju aranžmane? Uspješan marketing moćne turističke industrije ili...

Jutarnje sunce novoga dana otklanja sve sumnje. Približavajući se rubu Grand Canyona shvaćamo moć i grandioznost prirode u njenoj punoj ljepoti, ispred nas se otvara nešto najimpresivnije što smo ikada vidjeli.

Odlazak u neizvjesnost

Putovanje jugozapadom SAD-a planirali smo više godina. Zato nismo smjeli propustiti priliku koja se spletom okolnosti ukazala u svibnju 2009. Rezervacija avionskih karata, rent-a-cara i mjesta u kampovima održena je dva mjeseca unaprijed, a zahvaljujući izvansezonskoj ponudi, aviokarte, koje su najveća stavka budžeta ovakvog putovanja, dobili smo vrlo povoljno. Budući da je spust u Grand Canyon do rijeke Colorado bio jedan od važnijih ciljeva na ovom putovanju, spoznaja da smo zakasnili s podnošenjem zahtjeva za dozvolu višednevногa kretanja i boravka u kanjonu

DARIO KOMPAR

Jasno je da svaka planinarska tura započinje usponom, tijekom kojeg se s vremenom počinju otvarati sve ljepši i ljepši vidici, ali kad put započinje spustom koji je uokviren nevjerojatnim vidicima i prizorima, onda je to nešto posebno

prilično nas je razočarala. Naime, za tu je dozvolu (Backcountry Permit) potrebno podnijeti zahtjev najmanje pet mjeseci unaprijed. Niti dirljivi e-mail nije uspio odobrovolti krutu administraciju rendžerske službe parka koji godišnje ugosti pet milijuna posjetitelja. U ljubaznom, ali nepopustljivom odgovoru uputili su nas na jednu moguću opciju: dodite, uzmite svoj broj i pričekajte u redu na nečije odustajanje. Sve je to u redu ako se busom ide do Plitvičkih jezera, ali ovdje se radi o približno 10.000 km skupoga interkontinentalnog leta. No, budući da se živi samo jednom, spakirali smo ruksake, očetkali gojzerice i pomireni sa sudbinom krenuli na put.

Sretan broj

Trodnevnu stanku u New Yorku iskoristili smo za obilazak grada i kupovinu preostale opreme, koju se nije isplatilo nositi jer su američka sniženja u kombinaciji s niskim tečajem dolara vrlo povoljna. Nakon leta New York – Las Vegas, koji je trajao šest sati, mnogo smo vremena izgubili na čekanje rent-a-cara i motanje po gradu tražeći kartuš za novo plinsko kuhalo, tako da smo u Grand Canyon National Park stigli mrtvi umorni po mrklome mraku. O noćnoj vožnji nepoznatim cestama, o potrazi za mjestom za kampiranje i sastavljanju novog šatora nekom drugom prilikom.

Budući da sreća prati hrabre, ni nas nije zaobišla. Prvi smo se dan zaputili u Backcountry Information Office po redni broj za dodjelu raspoloživih dozvola. Uz mnogo sreće, nakon dramatične prozivke i »simboličnog« troška od 30 dolara dolazimo do svoje dozvole te sa susretljivim rendžerom dogovaramo pojedinosti trekkinga. Izabrali smo popularnu trodnevnu kružnu turu South Kaibab – Bright Angel, dugu 27 km, koja uključuje dva noćenja, u kampovima Bright Angel i Indian Garden. Visinska razlika između najviše i najniže točke jest 1500

DARIO KOMPAR

Dva mosta preko Colorada i stijena Zoroaster u pozadini

metara, tako da je ova tura zanimljiva i zahtjevnim planinarima. Iako se ova udaljenost s lakšim teretom na leđima može svladati i u kraćem vremenu, izabrali smo sporiji tempo zbog velike vrućine i usputnog uživanja u prirodnim ljepotama. Budući da prosječna temperatura u svibnju na rubu kanjona iznosi 18 °C, a na njegovu dnu može doseći i 33 °C (ljeti i više od 40 °C), ključno je ponijeti dovoljno pitke vode jer je nema na putu prema dnu kanjona.

Na putu prema dolje

Jasno je da svaka planinarska tura započinje usponom, tijekom kojeg se počinju otvarati sve ljepši i ljepši vidici, ali kad put započinje spustom koji je uokviren nevjerojatnim vidicima i prizorima, onda je to nešto posebno.

Staza South Kaibab započinje na visini od 2212 metara i strmo se spušta prema grebenu, nakon kojeg prelazi preko dugačke visoravni te se strmo spušta u donji, uži dio kanjona. Vedro i prohladno jutro obećava pa bez razmišljanja zakoračujemo preko ruba. Sa sobom nosimo kompletну opremu za kampiranje, kuhalo za

DARIO KOMPAR

Potok Bright Angel, jedan od pritoka moćnog Colorada

Canyonu sačuvani kao najveći cjeloviti niz geološke povijesti na Zemlji. Zastupljeno je oko 40 glavnih tipova stijena, koje datiraju od dvije milijarde do 200 milijuna godina.

Iza Cedar Ridgea staza je ravna i blago položena sve do prijevoja Skeleton Point, nakon kojeg počinje strmo vijugati prema središnjem platou. Ovo je ujedno i polovica prijedenoga puta, udaljena oko tri sata hoda od ruba kanjona. Putem srećemo šaroliko društvo, od tipičnih turista u tenisicama i s bocom vode u ruci do ozbiljnih višednevnih trekera i cross-country trkača. Nakon strme i duge zavojite dionice prelazimo blago položenu pješčanu visoravan Tonto i dolazimo do ruba unutar njega kanjona koji je rijeka Colorado usjekla u škriljevcu i granitu.

Ulaskom u unutarnji kanjon vizura se potpuno mijenja, prostor se naglo sužava, žuto-smeđe boje sedimentnih kompleksa zamjenjuju crveno-zeleni tonovi starih magmatskih stijena, a na dnu vijuga tirkizno zelena rijeka Colorado. Današnji izgled rijeke u potpunoj je suprotnosti s njenim imenom (španjolski Rio colorado – crvena rijeka) koje su joj u 16. stoljeću dali španjolski istraživači. Rijeka je zbog velike količine suspendiranog sedimenta bila crveno-smeđe boje sve do gradnje uzvodne hidroelek-

Dugo očekivano kupanje u rijeci Colorado završilo je vrlo brzo; iako je vani bilo iznimno vruće, voda u rijeci nije prelazila temperaturu naših kraških izvora

pripremu hrane te vodu i hranu za tri dana. Ruksaci od 80 litara puni su do vrha.

U početku je prilično strmo, no kretanje olakšava dobro uređena staza, prilagođena kretanju mula za opskrbu objekata na dnu i transport komotnijih posjetitelja. Na strmijim dijelovima improvizirane su stube od balvana, koje mulama možda pomažu, ali ne i našim koljenima, opterećenima teškim ruksacima. Staza strmo krivuda između nekoliko spektakularnih vidikovaca istočnoga dijela kanjona prema odmorištu Cedar Ridge. Budući da je staza usječena u stijenu, putem se mogu pratiti izmjene različitih slojeva, koji su u Grand

trane Glen Canyon 1963. Nakon toga se materijal počeo taložiti u akumulacijskom jezeru, iz kojeg se čista voda ispušta u kanjon.

Ispred nas je najstrmija dionica puta, posuta finom crvenom prašinom, koju ćemo tjednima poslije nalaziti među stvarima i opremom. Poslije sat vremena testiranja ligamenata svojih koljena, s povremenim uživanjem u zaista neponovljivim prizorima, stižemo do visećega mosta koji nas vodi na drugu obalu rijeke. Još kilometar i evo nas u kampu Bright Angel, smještenom uz obalu istoimenog potoka.

U pet i pol sati hoda, s teškim ruksacima na ledima, prešli smo 11,7 kilometara i spustili se

1500 metara. Dugo očekivano kupanje u rijeci Colorado završilo je vrlo brzo; iako je vani bilo iznimno vruće, voda u rijeci nije prelazila temperaturu naših kraških izvora. U kraći obilazak odlazimo poslije postavljanja šatora i kuhanja obroka. Za komotnije posjetitelje dubljeg džepa, koje u kanjon na mulama dopremaju organizirane karavane, postoji cijela infrastruktura Phantom Ranch koja uključuje klimatizirane bungalove, kantinu i sanitarni čvor s tuševima. Zbog otežanog transporta, cijene su poprilične; za ilustraciju, cijena limenke piva iznosi oko 10 dolara.

Vrući dani i noći

Nakon vruće neprospavane noći (temperatura je u zoru bila 26 °C), idemo u obilazak staze koja vodi na sjeverni greben te u poslijepodnevnim satima krećemo prema kampu Indian Garden. Rijeku prelazimo preko drugoga visećeg mosta, s kojeg se pogled pruža na donji tok Colorada, usječen među strmim liticama kanjona. Ispred nas je tri kilometra laga-

ne šetnje duž južne obale rijeke, sve do klanca u koji staza oštro skreće ulijevo, gdje se počinje strmo penjati prema rubu kanjona. Nedostatak sjene i isijavanje topline iz zagrijanih stijena, u kombinaciji s nedostatkom strujanja zraka, otežavaju kretanje te su potrebne česte stanke za uzimanje vode.

Nakon tri i pol sata i prijedenih 7,5 km stižemo u kamp Indian Garden. Sutradan, osvježeni snom, rano ujutro krećemo u posljednju, strmu dionicu, dugačku oko 8 km. Na stazi vlada gužva; karavane mula, turisti u obilasku vršnoga dijela kanjona i organizirane treking grupe pokazuju da smo blizu vrha. Izlazimo poslije tri sata hoda i s velikim osmijehom na licu osvrćemo se na kanjon koji nam je pružio nezaboravne trenutke. U svakome njegovom kutku osjeća se strahovita moć prirode koja prožima i obuzima, podsjećajući čovjeka koliko je malen dok stoji pred ovom fantastičnom kreacijom. Puni dojmova, vraćamo snagu obilnim i masnim obrokom te krećemo dalje u istraživanje američkog jugozapada.

DARIO KOMPAR

Staza South Kaibab – O'Neill Butte

Biokovska romansa

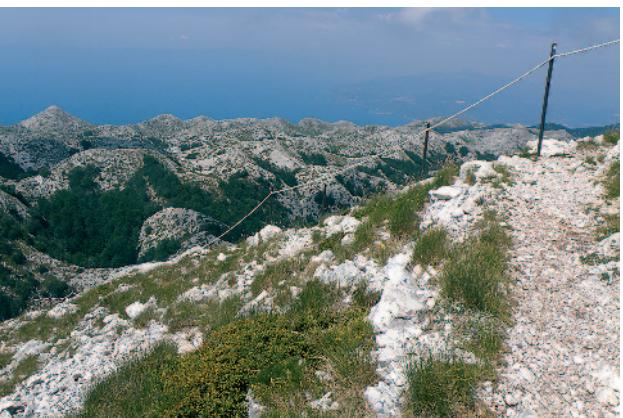
Jasna Žagar, Sesvete

Pet je sati. U ovoj kamenoj pustosi sve je tihno, sneno. Ni ptica da zapjeva. Daljina šuti. Rosa je blistavim kapljicama ovalžila uvenulu travu. Sveti Jure nijemo plovi na sivim i zelenim valovima pa se zaljulja u jutarnjoj izmaglici. Odavde, s prijevoja Turije¹, čini se tako blizak, kao da je časkom tu. Ali nije. Dugačak je put do njega. Put posut makijom i cvijećem, put isprepleten trnjem i kamenjem. Osunčan put bez trunque svježine, bez daška vjetra. Zamoran, težak put do neba, do oblaka, do sunca. Put u visinu.

Veseli žamor pospanih ljudskih glasova jedini je zvuk što se čuje u ovom srebrnom

jutru. Ne mrmori čak ni lišće na granama. Žustri koraci svladavaju kamene prepreke u nestrpljivoj želji da što prije osjete dodir velike planine. Budi se sunce. Svojim užarenim zrakama dodiruje rumena lica, kamen i cvijet. Zanos se topi poput leda na toploj peći. Žamor je sve tiši, i tiši, i tiši, a onda sasvim utihnu. Šapat se pretvara u tajnovite misli. Ostaje samo borba s planinom, borba sa samim sobom. Zle misli uvlače se u dušu, tjeskoba ovija srce. Strašna sablast nadvija se nad čovjeka – sumnja. Umor obuzima tijelo. Noge su okovane olovnim kuglama, traže predah i počinak. Krupne kapi znoja nadiru na čelo pa se onda u tankom

S najvišeg vrha na čvrstom kamenom bedemu što dijeli Jadransko more i Dalmatinsku Zagoru širi se modri pogled na sve strane, na plavo i sivo more, čije je valove uzburkao snažan, hladan vjetar

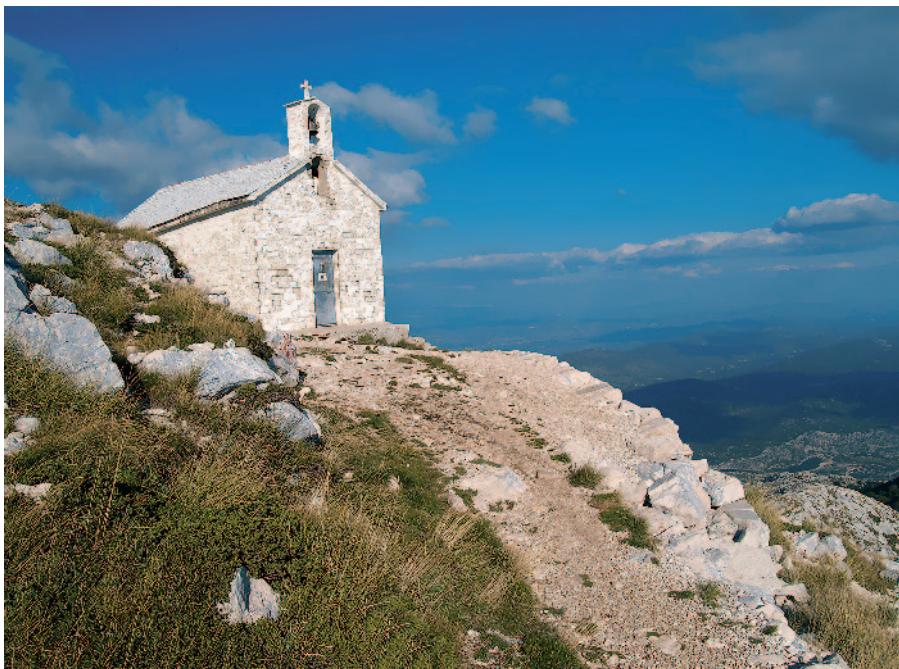
Vidik s vrha Sv. Jure prema zapadu

JASNA ŽAGAR

mlazu sliju niz užareno lice. Poput nježnih kapljica kiše kapnu na sivi kamen i ostave na njemu trag umorna čovjeka. A onda se poput bijele vile planinčice nasmiješi Sveti Jure. Namigne ljupkim očima, mahne čarobnim štapecem i odagna sumnju, strah i tjeskobu. Potjera umor i puhne laganim dahom da rashladi uzavrelo tijelo. Lice se ozari, vrati se sjaj očima, a noge se oslobođe olovnog tereta. Još malo, još samo par koraka, još...

Varalica! Skitnica! Smije se sa svojih visina. Bježi vedar i okretan, umoran čovjek jedva ga sustiže. Čovjek ponosno uzdiže glavu, prkos ga tjera dalje. Korak po korak, korak za korakom, korak... Mirisna kadulja i majčina dušica u skladnoj simfoniji mirisa opijaju sva osjetila. Poput najsnažnijeg opijuma vraćaju snagu umornom tijelu i poljuljanom duhu. Modro lasinje² na kamenjaru svojom intenzivno modrom

¹ Prijevoj Turija (715 m) polazna je točka za uspon na Svetog Juru iz smjera Zagvozda. Uspon je dugačak i zamoran i svladava se visinska razlika veća od 1000 metara. Za uspon je potrebno 4 do 5 sati.

Kapela sv. Jure na istoimenom, najvišem vrhu Biokova

bojom na čudesan način oživljava ovu jednoličnu pustoš. Leptirić poput daška povjetarca nečujno mahne prozračnim krilima i sleti na modro zvonce. Na kamenoj goleti samotna divokoza³ pase rijetku travu. Korak po korak, korak za korakom, korak...

Osmijeh osvijetli lice. Sveti Jure⁴ konačno je tu. Najviši vrh na čvrstom kamenom bedemenu⁵ što dijeli Jadransko more i Dalmatinsku Zagoru. Širi se modri pogled na sve strane, na plavo i sivo more, čije je valove uzburkao snažan, hladan vjetar. Čovjek ushićeno promatra čudo prirode. Nebo je ovdje tako blizu. Galice⁶ uzbudjeno žvrgolje u veselom letu dobrodošlice. Tako su pitome, raduju se društvu čovjeka.

2 Modro lasinje (lat. *Moltkea petraea* (Tratt.) Griseb.), ilirsko-balkanska endemična vrsta.

3 Planinska divokoza (lat. *Rupicapra rupicapra*) živi u planinskim područjima pokrivenim šumom, ali često i na kamenim goletima gdje se veštice kreće po stijenju. Veoma je opreznica, brza i vješta. Hrani se isključivo bilnjom hranom. Prorijedena je lovom.

4 Vrh Sveti Jure s 1762 metra najviši je vrh planine Biokovo i drugi po visini vrh u Republici Hrvatskoj.

5 Područje planine Biokovo proglašeno je 1981. parkom prirode.

Uska, zavojita biokovska cesta, što vodi sve do TV odašiljača⁷, puna je sićušnih autića što sliče bijelim mravima koji traže put do mravinjaka. Kotlovi Modrog i Crvenog jezera uzdižu se poput golemih očnih dupalja nad zelenim licem Imotskog polja. Kapelica svetog Jure⁸ siguran je zaklon od snažnog jugâ, što udara bez milosti. Hladno je⁹. Tijela se uvlače u tople jakne, traže sunce. Odlaze.

6 Galice čolice ili žutokljune galice (lat. *Pyrrhocorax graculus* L.) na Biokovo dolaze u jatima. Gnjezde se u dubljim kamenim usjeklinama i jamama, a prehranjuju se na čistinama i obradivim površinama. Vrsta je strogo zaštićena Zakonom o potvrđivanju Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija).

7 Radio-televizijski odašiljač na Biokovu visok je 90 metara. Njegov vrh s visinom od 1850 metara najviša je točka u Hrvatskoj.

8 Kapelica svetog Jure izgrađena je 1968. nedaleko od stare kapelice, koja je srušena zbog izgradnje TV odašiljača. Misno slavlje održava se posljednje subote u srpnju, kad većina vjernika iz Primorja i Zagore na Svetog Juru dolazi pješice.

9 S obzirom na nadmorsku visinu i činjenicu da se nalazi na razmeđi mediteranske i kontinentalne klime, na Svetom Juri prosječna godišnja temperatura iznosi 4 °C, a snijeg se zadržava veći dio godine. To je jedna od najhladnijih točaka u Hrvatskoj.

TOMISLAV MUHIC
TOMISLAV MARIKOVIC

Teška vrućina pritišće planinu. Na nebu ima sve više bijelih i sivih oblaka, što ih vjetar u snažnom letu tjera s mora k unutrašnjosti zemlje. U zraku se osjeća promjena vremena. Kratak dah na strmoj, skliskoj stazi umara već ionako umorno tijelo. Očjeski bunari sadrže jedinu vodu u ovoj bezvodnoj pustosi. Voda nije za piće. Želja za slasnom izvorskom vodom sve je veća. Tužan uzdah i pogled na bunare. Treba ići dalje. Priroda voli čovjeka. Čuva ga i brani. Podarit će mu okrjepu. Jagode! Mnoštvo crvenih bobica šumskih jagoda rasulo se planinom. Hvala ti, prirodo, što si majčinski nježna, susretljiva, draga. Hvala ti što za uzvrat ne očekuješ nikakva blagâ, osim srca punih ljubavi za planinu.

Još nije klonula snaga, ide se dalje. Staza ulazi u šumu, zaklon od sunca. Vruće je, nema daška svježine. Duga staza kao da nikamo ne vodi. Gdje joj je kraj? Kroz šumski prozor otvara se pogled na novu autocestu. Još je daleko. Ide se dalje. Naziru se Milići. Tišina. Osmijeh. Kraj.

Dan je na zalasku. Izdužene sjene prekrivaju staze, nebo se oboji sivom bojom. Baršunasta tmina pada na planinu. Na nebu nad Svetim Jurom skupljaju se oblaci. Počinje kiša. Kroz budnu noć sklapaju se oči, predu se snovi. Na satu jednolično prolazi vrijeme. Kroz mir u srcu nešto tek kuca i zbori. To tišina šapuće priču o sretnom čovjeku u Velikoj planini.

TOMISLAV MUHIC

Sv. Jure, najviši vrh Biokova, s zagorske strane

Ankogel vrh s druge strane

Tomislav Friščić, Ivanec

Još kao mali dječak, kad sam upijao svaku riječ blisku planinarstvu i planinarima, više sam puta bio svjedokom razgovorima poput: »Ti si planinar, a jesli bio na Triglavu?« »Nisam!« »Pa, kakav si ti onda planinar?« Ili obrnuto: »Da, bio sam na Triglavu!« »Onda si pravi planinar!« Ne znam zašto, ali onda se tako govorilo i za mnoge je to bilo uvrježeno pravilo, a drže ga se i danas. Mogli ste se popeti na Prisojnik, Ojstricu, Mangrt, da ne govorimo o Vaganskom vrhu ili Dinari, tisuću puta posjetiti Ivanščicu – ali ništa to nije vrijedilo ako niste bili na Triglavu.

Slovenija je već dugo samostalna država, Hrvatska također, ali kod mnogih je planinara i dalje sve po starom: svako ljeto opet idemo na Triglav. Prošao sam tu planinu i sve oko nje, uistinu je posebna ali... zar je moguće da ne postoji i nešto više i veće? Zar je iza tunela Karavanke kraj svijeta, zar iznad 2863 metra više stvarno nema kisika, zar visine posjećuju samo drevni bogovi, čuvani zmajevima i snježnim čudovištima? Nikad nisam vjerovao u besmislice, pa ni u to da se ne može više i dalje.

Početkom prošle godine dogovorili smo se da se uspnemo na neki tritisućnjak, ne previše zahtjevan, ne predaleko, pa da vidimo. Odabrali smo Ankogel u austrijskim Visokim Turama. Uspon smo isplanirali za početak kolovoza, no kako to obično biva, život uvijek ima neki svoj put. Proljeće je prošlo, došlo je ljeto, a stvari nisu išle kako smo planirali. Ipak, od plana nismo odustali.

Dan koji smo odabrali za putovanje osvnuo je sunčan i vruć – topio se zrak i asfalt. Nešto poslije podneva prošao sam natovaren poprilično opustjelim ulicama Ivanca, praćen znatiželjnim pogledima s terasa kafića. Klima u automobilu stvorila nam je onaj lažni osjećaj

NENO NOVAK

ugode, jer je sunce nemilice pržilo. Brzo smo i bez zaustavljanja prošli kroz Sloveniju, sve do izlaza prema Tržiču, gdje smo zapeli u uskom grlu i dijelu gdje se već godinama gradi ili barem pokušava izgraditi autocesta. Turisti hrle prema moru, a oni pocrnjeli opet na »truli« Zapad. Europa u malom!

Gotovo sam siguran da nećemo stići na vrijeme da bismo uhvatili posljednju žičaru. Malo-pomalo, ipak nekako izlazimo iz gužve i dolazimo do Jesenica, gdje stajemo radi neophodnog odmora i kupovine vinjete za austrijske autoceste. Vrućina je i ovdje nepodnošljiva. Prolazimo kroz Karavanke, zaobilazimo Villach i pratimo rijeku Dravu prema Spittalu. Dug niz Karavanki s ove strane znatno je strmiji i stjenovitiji nego sa slovenske strane. Kod Spittala ostavljamo autocestu i pratimo rijeku Moll, ulazeći sve dublje u okrilje Visokih Tura. Pratim zemljovid i na vrijeme primjećujem putokaz za Mallnitz, polazno mjesto

žičare. U zavojima prolazimo 8 do 10 km i evo nas na ulazu u mjesto.

U Mallnitzu nam odmah upada u oči vrlo velika željeznička stanica, pravi terminal. Mjesto je doživjelo razvoj krajem 19. stoljeća izgradnjom željeznice i tunela koji povezuje sjever i jug Austrije, a samim tim i čitave Europe. U prošlosti je Mallnitz bio rudarsko središte (u okolini su se vadili bakar i zlato), a danas je tada stečeno bogatstvo vidljivo na pročeljima starijih kuća.

Dolazimo do parkirališta, ali ovdje vlada zlosutan mir: zakasnili smo nekih 30 minuta. Plan je bio da se popodne dignemo do Hannover Hausa, na visini od 2721 metra, i da ondje noćimo. A što sad? Ništa! Što je – tu je. Gledamo u tamnu piramidu Ankogela, prošarana je snježnim plaštem. Put do doma je predug da bismo ga svladali do mraka jer bismo se trebali popeti 1300 visinskih metara.

Oblaci brzo prolaze i odlaze oko vrha, a vjetar se pojačava. Ovdje kao da nije ljeto, vrlo brzo po vlastitoj koži shvaćamo gdje se nalazimo. Navlačim duge hlače i majicu dugih rukava. Sjedamo svi oko staroga panja i onako na travi, na pravom pikniku, raspravljam o

tome što ćemo sad. Svi smo složni u jednom: prvo ćemo napuniti trbuhe, zatim potražiti smještaj, pa ujutro prvom vožnjom otići do planinarskog doma. Hodamo oko donje postaje, a zatim se raspituјemo u obližnjem hotelu. Iako je hotel gotovo prazan, vlasnik ne odustaje od astronomske cijene. U neposrednoj blizini vidimo i bungalove. Dolazim do jednog od njih, otvara mi žena srednjih godina, no ubrzao shvaćam da ona nije vlasnica, već da pripada britanskoj obitelji na godišnjem odmoru. Daje mi adresu vlasnika u selu. Pronalazimo i cjenik, i gle – cijena nam je i više nego prihvatljiva. Sjedamo u automobile i odlazimo potražiti vlasnika. Dakako, ne uspijevamo pronaći ni ulicu, a kamoli vlasnika. Sve to predugo traje, a noć je sve bliže. I sad netko kritizira nas Hrvate i naš turizam: dodi u Austriju pa da vidiš da ni ovdje ne ide sve baš lako.

Podijelili smo se u dvije skupine i sad obilazimo pansione tražeći bilo kakav smještaj. Ili je puno, ili ne pronalazimo vlasnika. Zgrada u središtu, dvoje veselih turista na terasi, zvono, ali od osoblja nigdje nikoga. Tražimo, pitamo, sve dok ne dolazimo do jedne gospode i njezina simpatičnog pansiona. Nudi nam sobe po prih-

vatljivoj cijeni, insistiramo da odmah platimo, valjda da se ne predomisli.

Smještamo se na brzinu, krevet je tu, sad je sve lakše, možemo se malo okrijepiti u mjestu i bolje ga promotriti u ranu večer. Ne znam tko je prvi primijetio, ali vatrogasna zabava na kojoj smo se našli bila je više nego prihvatljiv način provođenja večeri: mnogo uniforma, mnogo veselja i izvrsno pivo koje gasi i najčednije. Dakako, i ovdje su neki pretjerali, a polka je samo podgrijavala ugodaj.

Budući da rano ustajemo, idemo ipak što prije na spavanje. Najbrži se već penju do naših soba. Greška ili spas: čujem glasove i idem provjeriti odakle potječu. Gazdarica i mali šank, dvoje gostiju, očito već prilično umornih. Zovu me da im se pridružim, a domaćina se nikad ne odbija. No, za mnom stiže i još troje kolega. Jedno pivo prije spavanja nikog nije ubilo. I kako to već biva, uz pivo svi kao da se odavna poznajemo. Gospodin je samac i već godinama cijeli odmor provodi, po vlastitu priznanju, na šanku dotičnog pansiona, u društvu piva i ljekovitog šnapsa.

Jutro je, sat do polaska žičare. Ekipa koja je odmah otišla na spavanje već je spremna, a nama ostalima to ide ipak malo teže. Ipak, za vrijeme doručka, punih pola sata prije polaska žičare, bacamo pogled prema maglovitom vrhu u sunčanom jutru i željno očekujemo da se netko pojavi. Malo-pomalo parkiralište se popunjava, a ubrzo dolazi i osoblje žičare. Još će biti i gužve za karte.

Napokon krećemo u planinu. Vrhovi drveća i kravice na ispaši začas postaju točkice u dubini. Uskoro stižemo do mjesta gdje se presjeda na drugu žičaru. Okoliš je tu već sasvim drukčiji: drveća više nema, a krajolikom dominiraju kamen i pašnjaci. Dakako, ne može sve biti idealno – bočni vjetar, njihanje kabine i škripanje izmamljuju na naša lica poglede koji nekako molečivo traže da što prije sigurno stanemo na čvrsto tlo. Gornja je postaja u magli.

Za dvadesetak minuta prešli smo visinsku razliku od oko 1600 metara. Nekako nevoljko izlazimo iz zgrade. Gle čuda: pa ovdje je i hladno. Ne gubimo vrijeme, već odmah krećećemo prema planinarskom domu Hannover Haus.

Oštar uspon pomaže da nam krvotok proradi kako treba. Tako zagrijani nastavljamo odmah dalje, bez zadržavanja u domu. Pravo je zadowljstvo hodati po zanimljivoj i lijepo uređenoj, a samim tim i vrlo prometnoj stazi po hrptu. Magla se pomalo razilazi i pred nama se otvaraju dojmljivi vidici. Pogled nam zaokupljuje jedva vidljive kućice u dolini, zelene livade i tamni vrhunci obavijeni snijegom, ledom i maglom. Kontrasta kao u priči!

Stižemo na rub ledenjaka Lassacher Kees. Globalno zagrijavanje i ovdje je ostavilo traga – ne tako davno pružao se mnogo dublje u dolinu. Prvih stotinu metara po uhodanoj stazi nije teško, ali zato uspon prema Klein Ankogelu (3090 m) po snijegu i ledu, ako ništa drugo, iziskuje nužan oprez.

Na Klein Ankogelu uređeno je i malo odmorište u zavjetrini, a vrh je izvrstan vidikovac. Mnogi manje ambiciozni posjetitelji i ne idu dalje prema vrhu. Slično je učinila i mlada Njemica; ovdje će pričekati brata koji nam se pridružio na usponu po grebenu prema vrhu. Magle su se potpuno razišle, ali zasad nitko previše ne uživa u panorami jer zaledene granitne stijene iziskuju i više nego siguran korak. Staza skreće od škrbine na desnu stranu i po zapadnom pobočju vodi prema vrhu. U Sloveniji bi sve to sigurno bilo u klinovima i sajlama, ali Austrija je ipak nešto drugo. I to ima svoje draži, ali i opasnosti – pa tko voli, nek' izvoli.

Sustižemo jedan par iz Italije. Gospodin je već dobrano zagazio u sedamdesete, a s njim se penje barem desetak godina mlađa družica. Vitak i očito u dobroj kondiciji, pomalo nervozno hrabri i pomaže svoju suprugu ili prijateljicu. Svaki pokret i držanje odaje čovjeka koji zasigurno ima podeblju planinarsku kilometražu.

Više zaokupljen gospodom ispred sebe nego samim sobom, jedva da sam i primijetio križ na vrhu. Još nekoliko granitnih stuba, dakako na sve četiri, i eto nas na vrhu. Baš i nema previše mjesta, ali koga briga. Kad si na bilo kojem vrhu, i tako ništa drugo nije bitno. Visoka planina koja slovi i kao lijep vidikovac, u kombinaciji s lijepim vremenom, san je svakoga istinskog planinara. Na jugoistoku se vidi markantan oblik Triglava, na zapadu je tamna piramida

Grossglockner i uokolo bezbrojni tirolski vrhovi. Osobito je dojmljiv vidik na susjedni Hochalmspitze čiji tamni vršni stožac djeluje kao otok u moru ledenjaka koji ga okružuju. Prema sjeveru se nižu njemački vrhunci.

Vrh Ankogela bio je do 1932. godine 16 metara viši, a onda se dio srušio u dolinu. Srce je ljeta, a križ je okovan injem kakvoga nije bilo cijele prošle zime. Za kratko vrijeme na vrhu postaje sve tješnje jer su i mnogi drugi današnji dan htjeli iskoristiti za posjet lijepoj planini.

Dok silazimo ispunjava me pomisao kako je uspon ipak bio ljepša polovica puta. Sa svakim je korakom staza sve ledenija i klizavija. Na Klein Ankogelu zastajemo radi odmora. Planinari još uvijek pristižu. Temperatura se očito diže, snijeg je sve raskvašeniji, a samim tim i klizaviji. Da ga ima barem dvadesetak centimetara, išli bismo bez poteškoća, ovako svaki korak mora biti dobro odmjerjen jer pad ne nosi ništa dobro.

Uskoro smo na sigurnim livadama, okupani suncem i toplinom visinskog sunca. Mallnitz i dolina još su duboko ispod nas, Hannover Haus i postaja žičare sve bliže. Do nje stižemo nekih

pola sata prije polaska žičare prema dolini, taman za dobar gablec iz ruksaka i uživanje u vidicima. Ovdje bi i najveći mrgud, promatrajući u miru prirodu oko sebe, zasigurno postao ljubazniji i srdačniji prema svima u svojoj okolini.

Silazak u dolinu, čeznutljivi pogledi prema visinama i svijetu tištine. Sa svakim metrom spuštanja žičare kao da u žilama sve više osjećaš vrevu civilizacije i urbanog načina življenja. Dolazak do parkirališta samo pojačava taj dojam. Danas je sve puno: staro i mlado, piknik u prirodi. Slično je i u Mallnitzu – prepune terase, turizam u planinama. Punimo baterije, pa put pod kotače, prema Karavankama i nekadašnjoj granici svjetova i shvaćanja.

I što reći, što se nalazi iza tunela kroz Karavanke? Ne, nema zmajeva ni čudovišta iz priča, ali zato ima prekrasnih prizora i bezbroj ponosnih planina, nekih više ili manje nagriženih zubom civilizacije i turizma. Sve one radosno čekaju svakoga dobromanjernog posjetitelja, nudeći više ili manje teške vrhove, visinske staze, ledenjake i snjegove. Samo da je zdravlja, slobodnog vremena i novca, za sve drugo je lako!

Jesam li dosadan prirodi?

Ivan Hapač, Sveta Nedelja

»Najsretniji ljudi nemaju nužno svega u izobilju, oni iskoriste najbolje od svega što im se dogodi«

Baš sam se jučer vratio s dvosatne šetnje, skinuo cipele posute finom bijelom pršinom i nakon skidanja tragova umora i znoja uzeo započetu knjigu da bih nastavio uživati, kad u mislima začujem kako si postavljam naslovno pitanje.

Na prvi se pogled čak čini beznadnim očekivati odgovor. Kadkad susrećemo ljude koji razgovaraju sami sa sobom. Priznajte da ponekad pomislite: »Kakav čudak!« No, činjenica je da svi mi razgovaramo sami sa sobom, samo što to obično činimo u mislima. Odaje nas poneka grimasa, izraz lica, gesta rukom. Vrtimo pitanja, dajemo odgovore, komentiramo nekoga ili neki događaj koji se upravo zbiva ili se dogodio u daljoj ili bližoj prošlosti. Razmislite malo, nije li doista tako?

Ne treba biti znanstvenik niti se posebno baviti tom problematikom, pa da već u vrlo kratkoj koncentraciji, u nekom smirenom trenutku dana – kad ne gledamo televiziju, kad nismo u okruženju »smirenosti« radnog mjesta, kad ne pridajemo trenutno svu pozornost svojoj djeci ili bližnjima, kad se od nas ne očekuju rješenja od životnog pitanja – probamo osjetiti i razmisliti o tome s kim to tako strasno vodimo raspravu. Probajte, pa odgovorite! Kao da imamo sugovornika, zar ne? Je li nam toga trenutka »sugovornik« dosadan, razmišlja li naše misaono JA samo o problemima, neuspjesima, nesrećama, lošim potezima vlade, kriminalu ili nam možda taj isti »sugovornik« sugerira ugodno prisjećanje na prirodu, na ljepotu šuma, na bjelinu planinskog kamena i na cvjetne livade.

U planini – su oni domaćini, a mi gosti

Pitajte nekoga tko je zamišljen, onako usput, o čemu razmišlja i kako se osjeća. Odgovor može biti pozitivan ili negativan. Ako nismo osobito bliski osobi s kojom vodimo dijalog, nećemo dobiti iskren odgovor. To je logično, jer ne želimo nekom »strancu« prenijeti svoj razgovor sa »sugovornikom«. Nastojimo sebi dati iskren odgovor na pitanje: »Koliko dana ne bih razgovarao s prijateljem da mi kaže ono što mi je rekao moj 'sugovornik' u našem unutarnjem dijalogu?«

Ne sasvim slučajno, svi mi idemo više ili manje u prirodu, na više ili niže planine. Ponekad jedva čekamo te dane, obično vikendom, kako bismo možda tamo mogli ignorirati svojeg »sugovornika« i družiti se sa svojim najiskrenijim prijateljem – prirodom. Dobro je da na izlete, pohode i ture često idemo u društvu svojih istomišljenika, ali prisjetite se: uvijek ili gotovo uvijek na tim prehodavanjima imamo trenutke kada sami, ali ne i usamljeni, gledamo oko sebe, divimo se nekom vjetrom pomaknutom listu ili pogledu prema horizontu i priznajmo, tada se dobro osjećamo!

Znam da ste čuli kako je netko, na nekom planinskom odredištu, ustanovio da mu je dosadno, pogotovo ako ima iza sebe barem dese-

tak zajedničkih izleta. Neki ljudi i ne idu sami u planinu, jer im je dosadno. »A kaj bum išel sam?« – ili, još gore: »Kaj bum išel s njim kad mi je s njim tak dosadno!« Mogu prihvati takav stav, ali ga ne mogu razumjeti. Mora da je strašno biti u planini u okruženju prirode, pa bilo lijepo ili loše vrijeme, i ne vidjeti veličanstvenost i bogatstvo raznolikosti u kojem smo mi samo zrnce osobnosti, a da nam pri tom bude dosadno. Ako nas nisu naučili plivati, ne možemo uživati u kupanju, ako nam nisu osvijestili čarobnost naših osjećaja, ne možemo uživati u njihovoj čaroliji, ako nam nisu ukazali na travku, na cvijet, na kamen neobična oblika, sasvim je jednostavno shvatiti da i ne možemo u njemu uživati.

Sretni su oni koji mogu uživati u trenutnom okruženju i u trenutku vremena jer su njihov svijet, kada su u planini, nebrojene pojedinosti koje im ispunjavaju dušu, koje im pune misli različitostima prirode i samim time daju svojem »sugovorniku« dovoljno tema za one beskončne razgovore što ih vode u osami sami sa sobom. Što »njemu« dajemo, to od »njega« i dobivamo u svakodnevnim intimnim razgovorima.

Razumijem one »vukove samotnjake« koji sami lutaju planinama, dugo stoje ispred neko-

ga kamenog oblika ili drveta oblikovanog u igri vjetra i nevremena, stoje i promatraju vrhove koje su već mnogo puta gledali, a opet su nekako novi i drugaćiji, baš tada, u sjenama predvečerja, kao i one koji satima hodaju okruženi šarenilom svojeg društva i – šute. Znam da svaki trenutak svoje šutnje koriste za upijanje beskonačnosti ljepote koju im pruža cvijetak u busenu trave, posebno lice kamena koji, ispunjavajući im maštu, vodi dijalog samo s njima. Znam te zaljubljenike koji vole velike bijele oblake što im raspiruju maštu svojim kratkim, nevjerojatnim preobrazbama u sve one nove oblike, kojima žele ispuniti neko svoje spremište zadovoljstva.

Svaki trenutak vremena, kao i ovaj upravo sada, više se nikada ne može ponoviti, pa kako onda ne imati dovoljno svjesnosti u planini, među bregovima i kamenim gromadama, u šumama i na livadama, da cijelim svojim bićem ne upijamo sve ono što nam je taj trenutak dano na korištenje? Pa zar nije dovoljna činjenica da nam je Onaj koji nam je dao ovakav oblik tijela, kojim se ponosimo, i ovakav unutarnji svijet i splet emocija, dao i dva uha i dva oka, a samo jedna usta? Zar ta činjenica već sama za sebe ne govori da smo napravljeni više da bismo puštali svjesno u sebe, nego iz sebe, što ponekad nesvesno, da nam ne bi bilo dosadno, dijelimo drugima?

Možda bi bilo dobro da traume i razmišljanja, kojih uvijek ima i kojih će uvijek biti, podijelimo u nekom planinarskom skloništu, s onima koji nas žele slušati, dok se odmaramo u hladovini uz času osvježavajućeg pića ili, još bolje, tamo negdje odakle smo i krenuli u planinu. Iskoristimo vrijeme provedeno u okruženju čarobnosti šume slušajući potok koji na sreću još uvijek žubori, puneći oko gledanjem kapljica rose na listu mlade paprati u rano prohладno jutro, ispunjavajući osjećaje mirisom rascvjetanih livada i maštovito raspučalog kamenja u nekom stjenjaku, prepuštajući se šumu i pjesmi nježnog i razigranog ili snažnog i odlučnog vjetra, i uživajući u svjesnosti trenutka kad ispred nas u trku promakne neka životinja. Koliko li boja i oblika skrivenih od naših nezainteresiranih pogleda ostaje neiskorišteno, a tamo raste i borci se za opsta-

nak samo za nas, želeći udahnuti veselje i ljepotu našem vječnom »sugovorniku«?

Naučimo iskoristiti sve povlastice koje dobivamo zahvaljujući tome što živimo okruženi takvim ljepotama i još uvijek iskonskom prirodom, i isto omogućiti drugima u planini. Naučimo uživati u svakom trenutku sadašnjosti, jer samo je taj trenutak zaista i jedino naš. Kažu mudri da se izgovorena riječ i vrijeme više nikada ne mogu vratiti. Budimo neodvojivi dio prirode i prihvativi njezine poruke, uživajmo u sebi, pa ćemo uživati i u prirodi. Budimo ispunjeni takvim razmišljanjima, jer sve što vidimo i ocjenjujemo ovisi o našem razmišljanju, pa će i onaj naš »sugovornik« biti ugodan u razgovoru. Ispunjeni tim nastojanjima možemo biti sigurni da tada zaista nikada nećemo morati potvrđno odgovoriti na naslovno pitanje.

Silazak s Visočice

Bitorajska idila

Maggy Kos, Voloder

Još umorna od dočeka nove, 2010. godine krenula sam s priateljima iz PD-a »Yeti« iz Kutine na svoj prvi planinarski izlet. Cilj nam je bila planina Bitoraj, predivno mjesto u samome srcu Gorskoga kotara.

U subotu 2. siječnja na dogovorenom se mjestu okupilo nas četrnaestoro. Autocestom smo došli do Vrata, a zatim smo se šumskom cestom uputili prema Javorju. Cesta je još bila suha, ali je na Javorju snijeg već polako padao, hvatajući se na tlu.

Uprtili smo ruksake i krenuli na put, gazeći svjež snijeg koji je pomalo zameo cestu. Kratko smo hodali po širokom šumskom putu, a zatim smo, prateći markaciju, naglo krenuli uzbrdo po planinarskoj stazi.

Nije bilo lako, umarali smo se pa odmarali. Neki su često tražili stanke za piće, gablec ili

nešto treće. Bilo je smijeha i pjesme, ali i malih nezgoda – u snijegu nije teško izgubiti ravnotežu i pasti na tlo. No, išli smo ustrajno prema cilju i ništa nas nije moglo omesti.

Posljednji smo odmor imali kod oznake na kojoj piše da se do vrha Bitoraja (1385 m) stiže za 35 minuta. No, kad smo krenuli dalje prema vrhu postajalo je sve teže i teže i bilo je jasno da će nam trebati više vremena. Snijeg je neumorno padao i odjednom smo se našli usred ničega, usred mećave. Hodali smo promrzlih lica, ruku, otežanog vida od inju u očima i smrzнуте kose, obrva, a i poneke brade.

Vjerujem da je to svima bio najteži dio puta. Nismo odustajali, borili smo se protiv prirodnih sila i dokazali sami sebi da upornost i volja mogu pobijediti sve, pa i najteže vremenske uvjete. I doista, dok smo tako hodali

Planinarsko sklonište »Bitorajka« pod vrhom Bitoraja

mećava se malo smirila, a mi smo napokon došli na vrh Bitoraja. Nikad prije nisam bila na takvoj visini. Doživjela sam predivan vidik koji će moje oči zauvijek pamtitи.

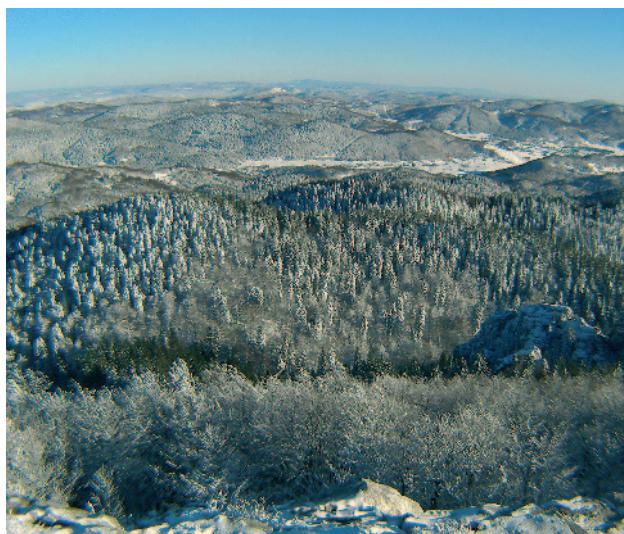
Smrznuti i pomalo umorni stigli smo do planinarskog skloništa »Bitorajka«, u kojem smo se smjestili, priredili drva, naložili peć i zagrijali se. Razgovarali smo, smijali se i zabavljali, a za večeru smo se počastili gulašom iz kotlića, koji je Brada nosio cijelim putem. Nakon obilne večere sjedilo se uz vatrnicu dugo u noć, uz priče o izletima koje su prošli iskusni planinari iz društva, a onda smo išli na spavanje. Hrkanje orkestra hrkača također je bilo jako zanimljivo, a bilo je i mjesecarenja, pa neki od nas baš i nisu mnogo spavali.

Ujutro je bilo jako hladno, ali se razvedrilo pa je bilo očito da će to biti uzbudljiv dan. Doručkovali smo, počistili sklonište i krenuli lagano prema vrhu. Dan je uistinu bio prekrasan: plavo nebo iznad nas, a cijela šuma u bijelom, obasjana suncem. Snijeg se na toj slici sjadio poput kristala, kao da gledate sliku rade- nu neograničenom maštom. Moram spomenuti ono što me se jako dojmilo: pronašli smo u snijegu svježe tragove vuka, no njega na žalost nismo vidjeli. Ipak, sama spoznaja da je negdje u blizini začarala je trenutak.

Preko noći napadalo je prilično snijega, što je otežalo odlazak kući autima. Bilo je guranja,

stavljanja lanaca na gume i pitanja hoćemo li tu ostati do proljeća. No ipak, uspjeli smo se probiti kroz zapuhe snijega na cesti i stići kući.

Voljela bih jednog dana ponovno otici na Bitoraj. Preporučujem ga svima koji vole prirodne ljepote jer me je uistinu oduševio. Odlazak u planinu kratkotrajan je izlazak iz svakodnevnog života u neki drugi svijet, koji ne možete vidjeti niti doživjeti svaki dan. On se ne može dočarati riječima već samo odlaskom u prostor gdje caruje priroda.

Gorski kotar okupan u jutarnjem suncu

Zimske radosti na Okiću i Plešivici

Mario Poslon, Zagreb

Samoborsko gorje, jedan od hrvatskih planinskih dragulja, već je neko vrijeme čekalo naš posjet. Boris i ja dogovorili smo se da ćemo propješaćiti tim gorjem čim padne prvi snijeg. Prvo smo skupili podatke o mjestima koja ćemo posjetiti i znamenitostima vezanim uz taj kraj.

Priroda i Borisov auto pobrinuli su se da već početak ovoga izleta bude zanimljiv. Naime, dan prije napadalo je tridesetak cm snijega i temperatura se spustila na rekordnih -17°C , a u autu se pokvarilo grijanje. Tako smo put od Zagreba do Ruda proveli (šćućureni kao dva jureka) uz uključeno hlađenje da se ne bi maglila stakla.

Rude, naselje u Rudarskoj dragi, teško je opisati u nekoliko riječi. Umjesto toga citirat ću tekst iz Matoševa putopisa koji vjerno opisuje taj kraj: »Krenite uz potok kroz brda kao kroz ogroman sjenast drvored, kao između ogromna dva zelena plota u starodrevno selo Rude«. Dok su u prošlosti rudnici bili najznačajniji sinonim za Rude, danas je to rudarska greblica. Dva sloja tijesta nadjevena sirom, orasima i raznim zelenjem, osnova su toga rudarskog specijaliteta, koji je rudarima davao snagu za cjelodnevno rudarenje. Danas pak planinarima daje snagu za cjelodnevno planinarenje.

Mi smo se iz Ruda uputili najprije prema selu Manjoj Vasi. Put pretežito vodi po asfalti-

Planinarski dom Dr. Maks Plotnikov pod Okićem

ranim cestama te petnaest minuta prije Manje Vasi skreće na poučnu stazu koja je prepuna raznih autohtonih vrsta bilja i drveća. Staza završava u botaničkom vrtu u kojem tako rano ujutro još nikoga nije bilo. Nastavljamo putom koji vodi između vinograda i vikendica preko Kotara prema Okiću.

Nakon još pola sata hoda stižemo do šume. Na tom smo šumskom putu najviše uživali jer više volimo samotnost šuma i osjećaj slobode dok pritom svjež snijeg. Stazom do doma »Dr. Maks Plotnikov« podno Okića (410 m) ugodno je hodati.

Da bi nam uspon na Okić bio još malo uzbudljiviji, odlučili smo se na staru okićku gradinu uspeti po Žoharovu klinčanom putu. Tu smo pogriješili. Nakon klizanja po snijegom prekrivenom kamenju shvatili smo da se ne isplati riskirati ozljedu te smo se vratili na početak i uspon izveli lakšom stazom. Usput smo prošli i pored odvojka za Dragojlinu stazu, koja se nalazi na južnoj strani okićkog stoča. Ta je staza dobila ime po prvoj hrvatskoj alpinistkinji, Karlovčanki Dragojli Jarnević, ilirkici, pjesnikinji i spisateljici. Ona je 11. rujna 1843. izvela prvi poznati penjački podvig u Hrvatskoj, uspevši se kroz stijene na vrh Okića. Vjeran opis toga povijesnoga događaja zapisala je u osobnom dnevniku:

»Nu sada nadjosmo opet zaprieke. Strašno stermi i skliski put prieko onog kamenja i porušenih razvalinah bi s pogibeljom skopčan i plazanje po njemu vratolomno ali moja želja, na vèrh dospieti, čini me svu pogibao prezirati, i ja, cipele iz noguh uzamši, a odeću oko mene uzko gori zadevenu, pustih se kao mačka gori plaziti; sada deržeći se za onuda bujeće korenje, sada za svèrših od dubovah i opet za klisure. (...) Moj drug, videći mene ovak plaziti, udivljeno stane i reče: »Gospodično! tako mi boga i moga poštenja! Ja vam se moram diviti. Ja sam bio soldat i mnogi sam već vratolomni put činio, nu na ovakovom nebijah jošte nikada, i sada me nebi nitko ovuda spravio da ni vas; ali od vas se ipak osramotiti nedam, i ako vi stermoglavite oču i ja radostno poginuti, osviedočujući se koliko sèrca i odlučenosti u vas imade! Ta med jezero se neće jedna dievojka niti žena naći koja bi ovuda ovako pogibeljno plazila, ma koliko će se i muževah naći

MARIO POSON

Prema Plešivici...

koji nebi podnipošto ovuda svoje glave na igru metali!« Nu, meni se ko šala vidjaše i srietno doplazismo i dovukosmo se na vèrh. Ali za muku plazjenja biah dostačno kroz izgled u okolinu, i daleko prieko zagorja do štajerskih briegovah, prieko Karlovca i Zagreba dolu u Slavoniju, naplatjena.«

Oko 10 sati osvojili smo prvi vrh. Istina, vrh nije baš visok – samo 499 m – ali vidik je dojmljiv. Provirujući kroz prozore ruševnih zidina Okić-grada, nije teško zamisliti Tatare i Turke koji su bezuspješno pokušavali zauzeti tu tvrđavu. Danas o tim junačkim vremenima svjedoče samo ruševni zidovi koji strše iz okićke stijene kao da su oduvijek ovdje. Nakon mnogih vlasnika, gradina je od 1933. , kao i pašnjak pod Okićem, u vlasništvu HPD-a.

Spustili smo se brzo s gradine i okrijepili u domu gdje smo taj dan bili prvi gosti. Put smo nastavili prema Plešivici. Markacija nas je vodila najprije prema Novom Selu Okićkom. Put se spušta šumom na proplanke s kojih se vidik pruža na voćnjake i vikendice u podnožju. Dok smo koračali po netaknutom snijegu, osjećali smo kao da nam je priroda dala neku posebnu moć i počastila nas prekrasnim krajolikom. Umor nismo osjećali.

Uskoro smo naišli na prvu manju prepreku – prijelaz preko potoka bez mosta. I njega smo uspješno svladali, ostavši suhi. Ubrzo smo ugledali markaciju pored koje piše »kratica«. Put je izgledao strmo, što me je obradovalo. Nakon dva, ne baš graciozna sanjkanja na leđima, opet sam bio na početku, dakle kod markacije »kra-

tica». Povrijedjena ponosa i prsta na lijevoj ruci krenuli smo okolnim putom.

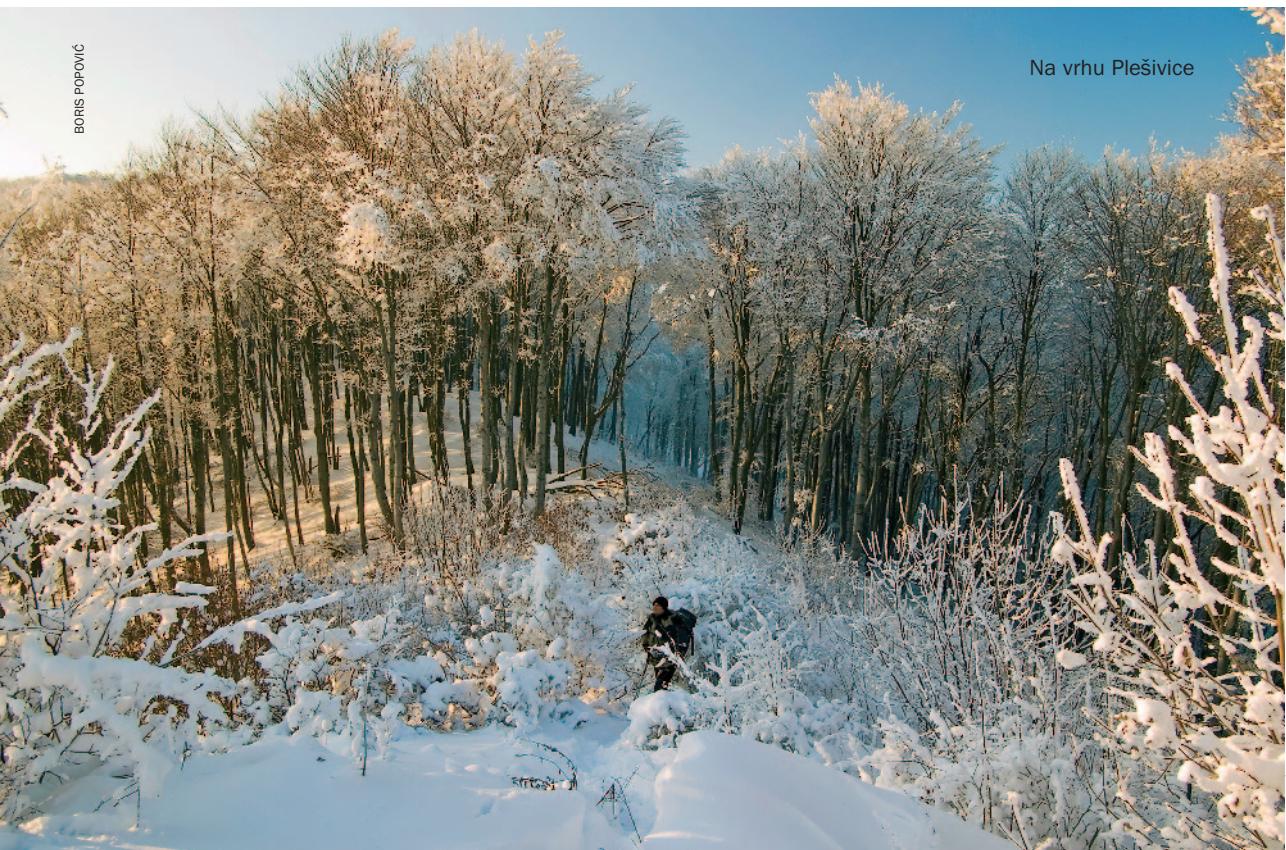
Na dalnjem putu prema hrptu planine snježni je pokrivač bio sve dublji, a na hrptu je sezao sve do stražnjice. Nanosi snijega majestimice su dosezali i do ramena. Nismo odustajali, ali nas je snijeg svejedno osjetno usporio. Na dijelu puta po hrptu, sve do zuba (stijene), prtili smo snijeg više od sat vremena. Inače se taj put može proći za petnaestak minuta. Kod zuba nismo vidjeli markaciju. Krenuli smo lijevo jer su s desne strane snježni nanosi bili nešto viši. To nije bio pravi put, ali smo bez poteškoća zaobišli kamenu gromadu i naišli na markaciju s druge strane. Tu je snježni pokrivač bio niži pa smo mogli brže hodati. Priroda je prekrasna, drveće i grmlje okovano u snijeg i inje oduzimali su nam dah.

Stigli smo i na Plešivici, naš drugi vrh toga dana. I taj je vrh zlatnim slovima upisan u povijest hrvatskoga planinarstva. Naime, ciljevi prvoga organiziranog planinarskog pothvata HPD-a u Hrvatskoj bili su Oštrec i Plešivica. Taj se izlet dogodio sredinom svibnja 1875., točno prije 135 godina. Vrh Plešivice dići se od 1881.

razglednom piramidom. U početku je to bila jednostavna drvena građevina, a pošto je 1903. izgorjela, postavljena je nova željezna piramida koja i dan-danas omogućava krasan vidik na Zagorje, Medvednicu i Zagreb. Navodno se za lijepoga vremena vide i Lika, Gorski kotar i Slovenija. Mi, na žalost, nismo uživali u tako raznolikom vidiku, ali smo zbog hladnoće imali priliku doživjeti pravi alpski ugodaj. Bilo je toliko hladno da se čak i voda za piće koju smo nosili u bocama smrznula. Čaj koji je u termosici još uvijek bio ugodno topao bio je pravi spas za naša promrzla tijela. Čak se i svaka kapljica čaja koja je kliznula po termosici smrzla već za nekoliko sekunda.

Udari hladnoga vjetra brzo su nas otjerali s piramide te smo se kroz šumu spustili do Kotara. Hodajući makadamima, uživali smo u zalasku sunca koje se sramežljivo skrivalo iza Oštanca. Prije povratka kući hladnim autom odlučili smo se zagrijati u lokalnoj gostionici. Raspravljujući o ljepotama snježnoga Samoborskoga gorja, odlučili čim prije ponovno posjetiti samoborski kraj kako bismo uživali u nekoj novoj prirodnoj čaroliji.

Na vrhu Plešivice

Kristalići s planina

vlč. Blaž Tota, Varaždin

Mudra indijanska izreka glasi: »Moj je brat šutljiv kao stijena, a unutra se krije biserje«. Često sam je se sjetio planinareći s dvojicom najtrajnijih i najdražih prijatelja planinara. Bili su to franjevac pater Ivan Krznar i velečasni Božidar Jurki, moj nekadašnji kolega i župnik u Draškovcu, mome rodnom mjestu. Bili su od onih ljudi koji su u mojim očima postajali sve veći i veći što smo se duže družili i poznavali. Mogao bih reći da su rasli sve do smrti, jer su, na žalost, obojica pokojni. Pokušat ću u nekoliko rečenica ocrtati te divne likove prijatelja, svećenika i planinara.

Pater Ivan Krznar

Pater Ivan Krznar postao je spontano naš učitelj duhovnosti planinarstva, o čemu sam već pisao u »Hrvatskom planinaru«. Bio je čvrste građe i uvijek je nosio težak ruksak, no nije volio odmah otkriti koliko. Kad se god toga sjetim odmah se nasmijem jer nikad nismo znali što se sve krije po mnogim džepovima toga ruksaka. Mi smo uvijek nosili ono što se uz standardnu planinarsku opremu i mora nositi – planinarsku hranu, vodu i čaj. Također smo uvijek prvi nudili da se jede i piye iz naših ruksaka kako bi bili lakši za nositi. Ivan je uvijek sve prihvaćao i dalje šutke nosio svoj ruksak.

A iznenađenja su se obično događala na vrhovima. Poslije nekoliko trenutaka uživanja u vidicima na doline i druge vrhove što su se prostirali u čarobnim daljinama te svojom ljepotom mamili naše nove dolaske, obično bi iz nekog džepa izvadio bočicu šljivovice ili rakije od marelica i rekao: »Braćo, prije no što se presvučete, haj'mo mi uzeti 'fratarsku košulju' koja najbolje štiti od prehlade!« O, kako je to godilo poslije napora i preznojanja... kako se razlila toplina po cijelome tijelu.

Do dana današnjega mnogi planinari šljivovici zovu »fratarskom košuljom« poslije znojenja. Čim bi nam ona otvorila tek, Ivan bi već iz drugog džepa vadio slavonski kulen, sir ementaler i pršut. A što se još krilo u džepovima mogli smo otkriti tek uvečer kad planinari uzimaju dobru večeru radi kondicije koja će im trebatи sutradan. Smiješći se brkom, pitao bi: »A što ćete piti?« »Razumije se, pater, popit ćemo svaki po jedno pivo«, odgovorili bismo brzo jer smo znali da pivo sprječava stvaranje mlječne kiseline i grčeve u mišićima. »A sada, braćo, da malo proslavimo današnji uspon jer Škrlatica nije baš bila mačji kašalj!« Zinuli smo kad je izvadio bocu sauvignona ili muškata iz unutarnjeg džepa ruksaka. Ako naša žeđ ni nakon te boce nije bila utažena, nerijetko bi izvadio još jednu. Tek sam sada svjestan koliko je uživao vidjevši našu radost – obojica smo bili po petnaestak godina mlađi od njega.

Kao umjetnik, bio je zaljubljen u prirodu i njezine ljepote, poznavao je svaku biljku i svaki cvijet, a znao i njihove latinske nazine. *Gentiana vernalis*, *Gentiana lutea*, *Lilium alpinum*, *Leontopodium alpinum* i tako dalje. Uza sve to, mnogim je biljkama znao i slovenske i njemačke nazine. Neću zaboraviti kako nas je poučavao da primjerice alpski jaglac Slovenci zovu trobtentice, a Nijemci kleine Flöte (mala flauta) ili Himelschlüssel (nebeski ključ); lijepi plavi cvjetić koji Slovenci zovu svibč Nijemci zovu Schusternagel (šusterski klinec); proljetne durdice koje smo nalazili u šumama nazivao je Maiglöckchen (svibanjski zvončići).

Isto je tako dobro poznavao i životinjski svijet. Uvijek je prvi opazio divokoze, kozoroge, planinske trčke (kamenjarke), svisce, ptice i druge životinje. Često je zastao i upozoravao nas: »Gledajte, gledajte! Divite se! Divite se ljepoti i Stvoritelju tih ljepota.« Tek gledajući

njegovim očima vidjeli smo sklad boja, izrezbane stijene, oblike oblaka. »Zar ne vidiš kako onaj oblak izgleda kao andeo koji leti raširenih krila, a za njim drugi nebeski glasnici vršeći volju Božju?« Gledajući let oblaka koje planinski vjetar brzo nosi i koji mijenjaju oblik, on je video i ono nadnaravno. Tako nas je obogaćivao u planinarskim, ali i drugim susretima. I ne samo nas! Naučio je naraštaje mlađih pripravnika – franjevaca gledati i diviti se ljepotama stvorenja.

Kad danas razgovaram s franjevcima koji su bili kako njegovi ministrianti tako i učenici planinarenja, svi imaju iste ili još ljepše uspomene na patera Ivana. Mnoge njegove slike koje je naslikao te fotografije s planina i jaslice koje je u božićno vrijeme izradivao po crkvama govore njegovim jezikom i njegovim srcem o velikim tajnama Božje ljubavi. Šaljem i jednu fotografiju njegovih jaslica iz Crkve sv. Nikole u Čakovcu. Pokušavao je prikazanim likovima dočarati veličinu i tajnu božićne noći. Mogla bi se i trebala o njemu napisati cijela knjiga, ali neka ovo bude zasad dovoljno.

Velečasni Božidar Jurki

Župnik draškovečki, naš nerazdruživi prijatelj i moj župnik, vrlo je rijetko odolio da se ne pridruži našim planinarskim izletima. Uvijek je bio točan, miran, staložen, a ipak spremjan na humor. Bio je nižeg rasta i s manje kondicije, ali uporan, te je s nama prešao petnaestak vrhunaca u švicarskim, francuskim, talijanskim i slovenskim Alpama. Uvijek je bio vozač na putovanjima prema tim zemljama. Žrtvovao se da nama bude ugodnije, odričao se svakog pića, skrivač napor i svojom bratskom ljubavlju iskazivao pozrtvovnost i spremnost da nam pomognе jer je uživao pridonijeti radosti zajedničkih izleta. Vrlo je često išao svojim autom i vozio mlade iz moje župe, jer sam vrlo brzo stvorio brojnu planinarsku klapu u Sv. Martinu na Muri.

Njegova me majka nije voljela jer je smatrala da ga vučem u rizične planinarske izlete; nije mogla razumjeti čežnju koju je nosio u srcu i slutnju da neće dugo živjeti. Redovito je za cijelu skupinu plaćao sve račune u planinarskim domovima, tako da je mene znalo biti stid, ali

on je samo napomenuo: »Blaž, kad ne bih imao, ne bih ni plaćao. Imam, pa mogu.« Unatoč slutnji bliske smrti, do kraja je zadržao smisao za humor, dobrotu, širokogrudnost i spremnost služiti drugima.

Dobro se sjećam jednog izleta u Dolomite i dalje u Švicarsku. Odsjeli smo u nekom restoranu kod jezera Lago di Como i uzeli obilan ručak kod veselog Talijana. Nas smo dvojica zalijevali kaloričnu hranu dobrim talijanskim vinom, a on je pio sokove. Pri završetku ručka pater je rekao da bi popio još čašicu vina, koje nije bilo skupo. Uzeo je s police dvije litre nekog kiantija, a Božo je rekao: »Za Boga miloga, pater, ja ne pijem, a vas dvojica ste si već popili litru.« »Božo«, rekao je pater, »ne bumo sve spili, bumo si u Švicarsku nosili jer je tamo vino skuplje, a usto, ovo je vino jako, pa to je za vola ubiti!« Božo nije ništa komentirao, samo nas je dobro promatrao dok smo prelazili cestu prema parkiranom autu. Kad samo sjeli u auto, rekao je: »Pater, pa rekli ste da je ono bilo za vola ubiti, a vidim da vama nije ništa, a flaša je prazna!«

Znao se žrtvovati i u vrlo teškim usponima u švicarskim Alpama. Znajući da neće izdržati do vrha, išao je noseći ruksak da nama olakša. Ako bi iznemogao, ponizno bi prihvatio da se vrati s drugom skupinom, a nama je nakon povratka čestitao. Tako je bilo na usponima na Weisshorn, Monte Rosu, a i na najviši vrh Švicarske – Dom. Budući da je i pater Ivan iznemogao ispod vrha Monte Rose, ili jednako nakon dvije trećine puta prema Domu, Božo je predložio da se njih dvojica vrate, a da ja nastavim s bergfährerom Izidorom do vrha. Nije bio ljubomoran niti zavidan. O takvim ču zgodama, ako Bog da, pisati drugi put. Njegov je najveći uspjeh bio uspon na Mont Blanc, koji je zapravo bio i posljednji vrhunac njegove planinarske karijere. Već je znao da boluje od raka, ali bolest je bila tek na početku pa je ipak uspio doći na vrh.

Bolest je brzo napredovala. Bila je to jedna od najgorih vrsta raka, ne sjećam se imena. Dok je još mogao, poželio je da ga odvezemo na Pohorje, gdje smo mu kod privatnika našli smještaj i hranu za dva tjedna. Gospoda Anica,

doktorica i voditeljica medicinskog centra u Ljutomeru, pristala je da bude s njime i njeguje ga. Trebala mu je svakodnevna pomoć. Predložio sam svojim planinarima da ga tamo posjetimo. Išli smo dvama autima na mariborsko Pohorje. Sa mnom su bili mladići i djevojke. Iz »Ruške koče« hodali smo sedam sati po snijegu dubokom otprilike jedan metar, a djevojke su bile toliko iscrpljene da smo kod jedne kuće, prije gostinjca u kojem je Božo boravio, morali načiniti podulji odmor. Mene su ti mladi zadivili jer su sve to činili samo da bi još jednom vidjeli Božu, koji im je toliko puta pružio nevidene radosti.

Dan prije Božine smrti bio sam kod njega. Prošle su već tri godine od operacija, postoperativnih kemoterapija i drugih muka koje je pretrpio. Bio je pri punoj svijesti i u posljednjem mi je razgovoru rekao: »Blaž, trpio sam strašne muke. Na početku i prigovarao Bogu, a sada na vratima smrti kažem da mi je samo žao što nisam u svemu bio strpljiviji. Tek sada razumjem metamorfozu križa u slavu. Vjeruj mi, s radošću umirem. Mnogo smo toga lijepoga proživjeli. Na svemu Bogu hvala.« Htio je još govoriti, ali nije više mogao.

Prijatelji zauvijek

Pater Ivan Krznar i velečasni Božo Jurki ostaju i kao prijatelji i kao svećenici planinari neizbrisivo utisnuti ne samo u mojoj duši, nego i u dušama mnogih koji su ih poznavali. Postoji latinska izreka koja kaže da se dobro širi samo po sebi – »Bonum est difusivum sui!« Takvi su bili Ivan i Božo. Još i danas, kada se susretнем s planinarama iz Sv. Martina, neizbjegni su dugi razgovori o njima. Općenito, mnogi ljudi ne znaju kakva se bogatstva i mogućnosti kriju u nutrini onih koji nas okružuju i s kojima se družimo.

Prisjećam se da je Božo uvijek isticao da ćemo, budemo li radili dovoljno dugo i uporno na razumijevanju samoga sebe, otkriti da taj golemi dio našeg uma i srca kojeg smo jedva svjesni, sadrži bogatstva veća od najmaštovitijih očekivanja. Milost gradi na naravi – iz nje može i hoće izgraditi čudesno lijepu i vječnu, u svakome od nas neponovljivu umjetninu.

Planinarska radna akcija

dr. Antun Lovrić, Požega

Na oglasnoj ploči u prostorijama HPD-a »Sokolovac 1898.« Požega osvanula je obavijest članovima Društva:

Nedjelja 20. rujna 2009.

POZIVNA RADNA AKCIJA

PLANINARSKA KUĆA »TRIŠNICA«

Polazak: 8 sati sa Željezničkog kolodvora

Organizacija: Davor Subić i Mišo Doboš

Hrana: roštilj uz prijavu (Ž. Belak)

Napomena: Prethodni dogovor o alatu i radovima u PLAK-u, petak u 20 sati

Imali smo sreću... Te je nedjelje osvanuo krasan ranojesenski dan. Na kolodvoru nas se okupilo tridesetak. S desetak osobnih automobila i jednim kombijem odlazimo put Duboke i do planinarske kuće »Trišnjica«. Organizatori akcije planiraju razne poslove: čišćenje kuće i pecala, podizanje drvene konstrukcije za drvarnicu, piljenje i cijepanje drva za zimu, poravanjanje zemljišta oko šumskog okretišta, popravak mostića preko potoka, saniranje dijela potočnoga korita, popravak vanjskog toaleta, iznošenje otpada, paljenje drvenog otpada i granja, pripravljanje ručka, ali i mnoge druge. Oko 14 sati spremjan je ručak, a nakon njega slijedi uobičajeno planinarsko druženje. Dopredsjednik Davor Subić u međuvremenu je popisao nazočne članove.

HPD »Sokolovac 1898.« upravlja planinarskim domom »Lapjak« u Velikoj (koji se sada obnavlja) s pripadajućim hektarom zemljišta, planinarskom kućom »Trišnjica« u Dubokoj te prostorijama koje nazivamo »Planinarski klub« (PLAK) u Požegi (Ulica Matice hrvatske 13). Toj nepokretnoj imovini pridodajmo i oko 65 km planinarskih putova na Papuku, Krndiji, Dilj gori i Požeškoj gori. Da bi skrb o toj našoj imovini bila što bolja, na godišnjoj skupštini 2009. odlučeno je da svi članovi društva trebaju sudjelovati barem na tri radne akcije godišnje.

A što se i gdje radilo? Markirani su planinarski putovi, čišćeni su dom »Lapjak« i njegov okoliš, građena je drvarnica i spravljana su drva za zimu za planinarsku kuću »Trišnjica«. Izvedene su četiri radne akcije na kojima je bio velik broj članova, ali ne i svi. I što sada?

U Poljakovu vodiču »Hrvatske planine«, na 14. i 15. stranici, i u Čaplarovu »Planinarskom vodiču po Hrvatskoj«, na stranicama 36. do 40., nalazi se popis od oko 120 planinarskih domova, kuća i skloništa. Nedvojbeno je da su te objekte najvećim dijelom izgradili te manjim dijelom obnovili ili preuredili hrvatski planinari tijekom svoje stoljetne opstojnosti i djelovanja. Dakle, naši prethodnici u planinarskim društvima potpomogli su gradnju i održavanje velikim radnim doprinosom, novčanim prilozima, raznim donacijama ljubitelja prirode i planinarstva te nama sklonim tvrtkama i ustanovama. Jednostavno, mi smo svojim radom i »nađenim« ili »dobivenim« donacijama napravili tih stotinjak objekata. Ali svi ti objekti stare, propadaju, traže obnovu, trebaju stalno održavanje. To isto traže i planinarski putovi.

Hrvatski planinarski savez je asocijacija društava, klubova i sekcija. Mnoga društva imaju svoje objekte (u vlasničkom ili korisničkom posjedu), ali ih dio društava nema ili, pojednostavljeno, neka su si »natovarila« veliku brigu i velik posao, dok ona druga, »beskućnici«, nemaju takvih briga.

Listajući statute planinarskih društava, vidjet ćemo da tek neki spominju akcije, ali ne i radne akcije, radni doprinos (možda te akcije podrazumijevaju i radne sadržaje). U članku 10. Statuta Hrvatskoga planinarskog saveza stoji da »HPS svoju svrhu, ciljeve i djelatnosti ostvaruje tako da jača materijalnu osnovu i imovinu planinarstva, vodi brigu o gradnji, održavanju i čuvanju planinarskih domova, kuća i skloništa,

te u njima uz povlastice, omogućuje smještaj svojim članovima i članovima inozemnih planinarskih saveza s kojima ima potpisane ugovore o reciprocitetu». Slične odredbe nalaze se i u statutima nekih naših planinarskih društava.

Vratimo se na početak: treba li, mora li ili ne mora član planinarskog društva dati svoj radni prilog izgradnji, održavanju ili obnovi planinarskog objekta? Isto pitanje vrijedi i za markacijske aktivnosti. Je li planinarstvo isključivo izletništvo? Upitajmo se: jesam li ja aktivan ili pasivan član društva, kolik je moj doprinos društvu i planinarstvu? Naravno, svatko si može postavljati brojna slična pitanja o planinarskoj aktivnosti, no postaviti će i pitanje koje nitko drugi ne postavlja: treba li član društva koje nema planinarskog objekta, dakle niti radnog doprinosa, »odraditi« svoj radni ili novčani doprinos u nekom drugom društvu koje ima objekte?

Ako su požeški planinari donijeli skupštinsku odluku o radnoj obvezi na obnovi, održavanju ili uređenju svojih objekata, ima smisla pitati: jesu li članovi Društva u obvezi ili statusu dragovoljnosti (hoću, neću, ne želim, briga me) dati radni prilog (doprinos)? Točno je da je članstvo u Društvu dragovoljno, točno je da su društveni ciljevi i oblici djelatnosti brojni, premda ne i taksativno navedeni kao radni, ali što sada s planinarskim objektima? Ako je objektu neophodno potreban popravak, tko će to oba-

viti? Hoće li ga uopće netko popraviti? Logikom bezbrižnosti – nitko, a logikom skrbi – ipak netko. Gdje je izlaz iz ove planinarske enigmatske zbrke? Što činiti? Gdje se nazire rješenje?

Kao zaključak (ili prijedlog): planinarska društva mogu (možda i trebaju) na svojim godišnjim skupštinama donijeti odluku da njihovi članovi imaju i radnu obvezu (dužnost) u pogledu radnog doprinosa izgradnji, obnovi ili održavanju planinarskih objekata te radni doprinos markiranju i održavanju planinarskih putova. Ako neki članovi društva iz nekih objektivnih ili subjektivnih razloga ne mogu dati taj radni doprinos, bilo bi ispravno da ga daju na neki sličan, primjereno način ili u vidu novčanog priloga.

Na čemu temeljim taj prijedlog? Jedni su planinari gradili, drugi će graditi, treći održavati i čuvati. Zamislimo hrvatske planine bez domova, kuća i skloništa! Želimo li u nekom budućem vremenu imati planinarske ruševine ostavljene na milost ili nemilost, na sramotu? Činjenica je da su tijekom stoljetne povijesti hrvatski planinari bili graditelji tih objekata, pa zato nastavimo to njihovo djelo obnovom, održavanjem ili čuvanjem postojećih planinarskih objekata, ali i izgradnjom novih. Planinarstvo bi bez planinarskih objekata bilo osiromašeno i nepotpuno. Rado i često ističemo svoja prava, no svojoj osobnosti podarimo i dužnosti, društvene obveze, društveno-radni prilog.

Planinarske radne akcije nisu samo prilika da se napravi nešto korisno, nego i prilika za ugodno druženje

Moj prvi izlet

Zapis iz planinarskog dnevnika bebe-planinarke

Ema i Pina Žilić, Petrinja

Probudili smo se ranije nego inače. Magla je uobičajena pojava sredinom listopada, no činilo se da neće biti kiše, a prozrake su obećavale sunce. Pričekali smo kuma Damira i frendicu Josipu, a nakon doručka mama mi je promijenila pelenu i uvalila me u sling nosiljku.

U parku je već sve vrvjelo od veselih planinara. Bilo je prekrasno vidjeti sve te crvene ruksake i šarene ljude u gojzericama. Mene su svi htjeli bolje promotriti. Nisu vjerovali da ja – najmlađa planinarka HPD-a »Zrin« – idem sa starcima pješice do planinarskog doma. Mama me prilično zamotala i postajalo mi je vruće makar su se svi oko mene brinuli da će ozepstti. Malo mi je sve skupa počelo ići na živce jer se nije događalo ništa zanimljivo, pa sam bila presretna kad smo krenuli autom prema Čepelišu. Bila je to odlična prilika za povući još koji guč finog mlijeka i samo malo zaklopiti oči.

Mama Pina i kći Ema Žilić na Hrastovičkoj gori

Kad sam se probudila već smo bili negdje u šumi. Meni nitko ništa ne govori, pa nisam znala koliko još ima do doma. Tako se dogodilo da sam morala kakati i nije bilo druge nego presvlačenje na tatinoj jakni i jesenskom lišću. Uh, što je lijepo biti suh i čist! Rekla sam im: »Everything is OK«, a oni su opet čuli: »EOK«. Bit će mi mnogo lakše kad napokon nauče što im gorim.

Sustizale su nas skupine planinara iz Orašja, Zagorja, Samobora. Ne znam ni sama, ali bilo ih je odasvud. Gdje su li samo kupili sve te divne crvene ruksake? Neki su me snimali, neki fotkali, neki su se smiješili i hvalili moje starce, a neki su im zamjerali što me tako malu vuku po šumi. Ne znaju oni da sam s nepunih mjesec dana već ljetovala na Braču! Mama je već po malo šizila zbog stotine istih pitanja, al' ona me beskrajno voli i ponosno je ponavljala: »Ema, dva i pol mjeseca«, »Ema, nije joj hladno, dva i pol, ma, nije, da, da, dva i pol, Ema...«

Mora da sam zadrijemala zbog mamina glasa jer smo ubrzo bili na vrhu Hrastovičke gore. Moji su kupovali sir, glazba je treštala, ljudi su plesali i jeli. Sve u svemu, bilo je tako veselo i uzbudljivo da sam ogladnjela. Srećom da je mama uvijek tu negdje jer ja još ne smijem papati kestene. Mmmmm... kako je lijepo spavati vani na dekici. Tata, Damir i Josipa su roštiljali kobase, Sandra i njen peso Erna jeli su kestene, a mama i ja smo se mazile i smijale.

Kad sam se ponovno probudila već je malo zahladilo i sunce više nije išlo u oči, a mi smo se spuštali prema Petrinji. Josipa je nabrala toliko kestena da joj je Damir morao nositi ruksak. Nisam uopće bila umorna i virila sam mami preko ramena da što bolje zapamtim svoju prvu kestenijadu.

Računalna baza podataka planinarskog društva

Josip Kocet, Popovača

Planinarenje je važan dio mojega života i u njemu pronalazim mnoge životne radosti. U planinama mi pogled na životne situacije postaje jasniji, ograde oko mene se smanjuju, opuštam se. Putujem na mnoga mjesta, upoznajem ljudе, družimo se. Mnogo je podataka, a pamćenje je sve slabije. Sudjelovao sam u mnogim prepirkama na temu jesmo li gdje bili, kad smo i s kime tamo bili i što smo posjetili.

Godinama se bavim računalima kao hobijem, ali ih od samih početaka koristim i u poslu.

Kao rezultat ljubavi prema planinama i ljubavi prema računalima nastala je računalna baza podataka o planinarskom društvu. Počelo je praćenjem podataka o izletima, što mi je omogućilo da na jednostavan način saznam gdje i kad smo bili na izletu i tko je na izletu sudjelovalo. Nastavilo se kad sam postao tajnik svojega društva pa se pojavila potreba praćenja podataka o članovima društva, plaćenoj članarini, adresama članova i mnogočemu drugom. Sad je već peta godina kako vodim podatke o izle-

SVI EVIDENTIRANI PLANINARI

Ključka	Božica	277
Ključka	Vladimir	278
Kocet	Josip	164
Kocet	Marija	163
Kocet	Martina	166
Kocet	Tamara	165
Komugović	Marija	29
Korica	Mara	147
Košković	Dr. Mira	194
Košković	Đurđa	2
Kovačević	Zvonimir	238
Kovačić	Ivan	185
Kovačić	Zoran	120
Kožić	Dragutin	9
Kramarić	Nevenka	251
Krizel	Davor	43
Križan	Marija	258
Kubijan	Emil	73
Landeković	Matija	246
Livić	Ankica	153
Livić	Ivan	202
Livić	Tomislav	152
Livić	Željka	203
Lokotar	Dr. Ljubiška	98
Lokotar	Eva	99
Lončarević	Ivanka	189
Loso	Ivica	124
Lukač	Miroslav	39
Luketić	Zoran	87
Ljubojević	Stevan	206
Majcan	Helena	80
Majić	Danica	268
Martinek	Božica	204
Martinić	Vesna	156
Masnec	Ivan	30

PREZIME:	Kocet	IME:	Josip	ŽENA	☐
DATUM ROĐENJA:	19.1.1958	MJESTO ROĐENJA:	D. Vlahinička	LINK :	
JMBG:	1901958391219	OIB:		LINK :	
MJESTO STANOVANJA:	Popovača 44317	ULICA:	Trg Grofova Erdedija 1/C	LINK :	
TELEFON DOMA:	044 679 460	TELEFON POSAO:	044 569 141	LINK :	
MOBILTEL:	098 262 290	FAKS:		LINK :	
WEB STRANICA:	web stranica	NARODNOST:	Hrvat	LINK :	
DRŽAVLJANSTVO:	Hrvatska	ZANIMANJE:	dipl. ing. strojarstva	AKTIVAN	☒
ZAPOSLEN:	OKZ Lipovica	GODINA ČUPLANJENJA:	1995	IZBOR 1	☐
ČLAN PLAN.DRUŠTVA:	HPD "Jelengrad" Kutina	DATUM UČPLANJENJA:	21.9.1995	IZBOR 2	☐
PODGRUPA:	ZAPOSLENI	OSTALO:	<input type="button" value="DUŽNOSTI"/> <input type="button" value="PRIZNANJA"/> <input type="button" value="ZNANJA"/>	IZBOR 3	☐
				IZBOR 4	☒
				BROJ U UDRUZI :	164
				BROJ U HPS-u :	27631
				MARKACIST	☐
				BRISANJE ZAPISA !!!	
				UKUPNO:	16

Pregled podataka o izletima planinarskog društva

Suvremena računalna tehnologija omogućuje praktično svakom planinarskom društvu djelotvorno računalno vođenje podataka i evidencije. Osim što je to mnogo brži i jednostavniji način pohrane i prikaza mnoštva podataka, podaci su uz pravilno rukovanje zaštićeni od nestanka i zaborava

tima. Četiri sam godine bio tajnik pa sam sredio podatke o sadašnjim i bivšim planinarima. U bazi podataka sad postoje podaci o planinarima od početka ponovnog djelovanja društva, zahvaljujući mojim prethodnicima koji su ih uredno vodili. Iz te sam baze u svoju prebacio postojeće podatke i u velikoj ih mjeri dopunio. Tijekom vremena bazu sam doradivao i mijenjao sukladno potrebama društva, tako da ona sad obuhvaća praktično sva područja potrebnih planinarskom društvu.

Prepostavljam da bi računalna baza mogla biti korisna i drugim društvima pa će ukratko opisati neke od njezinih mogućnosti.

Izleti

Izlet se u zapisuje u bazu tako da se unesu podaci o nazivu i organizatoru izleta, vodiču, datumu, trajanju izleta, vremenskim prilikama, trajanju hoda, broju osoba na izletu i sudionicima izleta. Posebno se upisuju posjećeni ciljevi

(mjesta), a moguće je dodati i opis izleta. Izlet se pomoću veze (eng. link) može povezati s albumom slika, videozapismom ili bilo kojom drugom vrstom datoteke. Upisani podaci mogu se pregledavati na različite načine. Na primjer, klikom na strelicu pored imena određenog planinara ili cilja mogu se vidjeti podrobni podaci. Drugi je primjer prikaz popisa vodiča za određeno razdoblje i za određenu vrstu izleta, s različitim podacima o izletu.

Postoje i brojne druge mogućnosti prikaza podataka o upisanim izletima. Može se prikazati koji je planinar bio na kojem izletu u određenom vremenskom razdoblju, koliko je u nekom razdoblju bilo izleta, tko je vodio pojedini izlet, koliko je planinara u njemu sudjelovalo i dr.

Planinari

U evidenciju planinara (bivših i sadašnjih članova planinarskog društva) upisuju se podaci o svakom planinaru društva. Može se

PREGLED PODATAKA O IZLETIMA		koji su trajali : 1 ili više dana	ISPIS PRIKAZANOG IZLETA																												
<table border="1"><tr><td>NAZIV:</td><td colspan="3">Samarske stijene</td></tr><tr><td>ORGANIZATOR:</td><td colspan="3">HPD "Jelengrad" Kutina</td></tr><tr><td>VODIČKA:</td><td colspan="3">Grundler Danko</td></tr><tr><td>DATUM:</td><td>21.11.2009</td><td>DANA:</td><td>1</td></tr><tr><td>VRIJEME:</td><td colspan="3">Sunčano</td></tr><tr><td>HODANJE U SATIMA:</td><td>5</td><td>☐ ispis 1</td><td>☐ izbor2</td></tr><tr><td>BROJ PLANINARA:</td><td>11</td><td>☐ izbor3</td><td>☐ RA i feste</td></tr></table>				NAZIV:	Samarske stijene			ORGANIZATOR:	HPD "Jelengrad" Kutina			VODIČKA:	Grundler Danko			DATUM:	21.11.2009	DANA:	1	VRIJEME:	Sunčano			HODANJE U SATIMA:	5	☐ ispis 1	☐ izbor2	BROJ PLANINARA:	11	☐ izbor3	☐ RA i feste
NAZIV:	Samarske stijene																														
ORGANIZATOR:	HPD "Jelengrad" Kutina																														
VODIČKA:	Grundler Danko																														
DATUM:	21.11.2009	DANA:	1																												
VRIJEME:	Sunčano																														
HODANJE U SATIMA:	5	☐ ispis 1	☐ izbor2																												
BROJ PLANINARA:	11	☐ izbor3	☐ RA i feste																												
<p>Sostanak kao obična u Ravnoj Gori na benzinskoj. Kava i druženje, dogovor kuda ćemo dalje. Danko vodi cestom preko brda i doline do Mrkičpolja i dalje do Tuka. Kratki odmor kod doma. Manja dogovara ručak i smještaj za noć. Mi drugi malo protežemo noge. Idemo dalje prema 13. kilometru i polazno točki hodanja. Cesta je uglavnom dobra osim na nekim mjestima gdje ima blata od izvlačenja dna. Obuvamo cipele, spremamo ruksake i krećemo prema Samarskim stijenama. Danas obilazimo rijen sjeverni dio Ubrzo našalizmo na put pun blata po kojem idemo neko vrijeme čisto onako da se malo zabitimo. Se putu skrećemo u Šumu i tu počinje uspon prema najvišem vrhu. Samarskih stijena. Put je dosta strog, počinje puhanje i svraćanje. Ubrzo smo na vrhu. Nešto prenuglo za mene. Kao da sam još negdje drugdje. Još nisam spreman za tu ljeput. Gledam u okolo, polako učitavam sebe te stijene i se njima se pokušavam spritjetiti. Pogled na sve strane. Malo slikam, otvarim kameru. Od tuda ne staje haljina, veći relikvijski simfonični. Spustamo se u vrata, izlezimo iz njih, neke zadržimo. Oko nas na sve strane raznih oblika ulijepljene u Šumu. Gledam, slikam, divim se svim tim oblicima. Polako me pripada uzela pod svoje. Čujem glasove, smijeh, ponекo brundanje, ali kada je dobro, samo bilježda pozadina onoga što vidim i osjećam. Tu i tamo se penjemo na neke vrhove. Bili smo na Stepenici, Piramidi, Vidikovcu, Dolini vila, Dolini suza, u</p>																															
<table border="1"><tr><th colspan="2">PLANINARI</th></tr><tr><td>Grundler Danko 47</td><td>☒</td></tr><tr><td>Grundler Jasminka 48</td><td>☒</td></tr><tr><td>Jevremović Slobodan 264</td><td>☒</td></tr><tr><td>Kocet Josip 164</td><td>☒</td></tr><tr><td>Kocet Marija 163</td><td>☒</td></tr><tr><td>Kramatić Nevenka 261</td><td>☒</td></tr><tr><td>Puček Vesna 138</td><td>☒</td></tr><tr><td>Sudarević Božica 109</td><td>☒</td></tr></table>				PLANINARI		Grundler Danko 47	☒	Grundler Jasminka 48	☒	Jevremović Slobodan 264	☒	Kocet Josip 164	☒	Kocet Marija 163	☒	Kramatić Nevenka 261	☒	Puček Vesna 138	☒	Sudarević Božica 109	☒										
PLANINARI																															
Grundler Danko 47	☒																														
Grundler Jasminka 48	☒																														
Jevremović Slobodan 264	☒																														
Kocet Josip 164	☒																														
Kocet Marija 163	☒																														
Kramatić Nevenka 261	☒																														
Puček Vesna 138	☒																														
Sudarević Božica 109	☒																														
<table border="1"><tr><th colspan="2">CILJEVI</th></tr><tr><td>Planina - Gorski kotar - sjeverni dio</td><td>☐ 0</td></tr><tr><td>Planinarski dom "Bjeloj stijene" u Tuku - Gorski kotar - južni dio</td><td>☐ 1</td></tr><tr><td>Somarske stijene vrh - Gorski kotar - južni dio</td><td>☐ 2</td></tr><tr><td>Samarske stijene - Stepenica - Gorski kotar - južni dio</td><td>☐ 3</td></tr><tr><td>Samarske stijene - Piramida - Gorski kotar - južni dio</td><td>☐ 4</td></tr></table>				CILJEVI		Planina - Gorski kotar - sjeverni dio	☐ 0	Planinarski dom "Bjeloj stijene" u Tuku - Gorski kotar - južni dio	☐ 1	Somarske stijene vrh - Gorski kotar - južni dio	☐ 2	Samarske stijene - Stepenica - Gorski kotar - južni dio	☐ 3	Samarske stijene - Piramida - Gorski kotar - južni dio	☐ 4																
CILJEVI																															
Planina - Gorski kotar - sjeverni dio	☐ 0																														
Planinarski dom "Bjeloj stijene" u Tuku - Gorski kotar - južni dio	☐ 1																														
Somarske stijene vrh - Gorski kotar - južni dio	☐ 2																														
Samarske stijene - Stepenica - Gorski kotar - južni dio	☐ 3																														
Samarske stijene - Piramida - Gorski kotar - južni dio	☐ 4																														

Pregled podataka o izletima planinarskog društva

upisati mnoštvo podataka. S lijeve strane nalazi se popis planinara. Klikom na ime planinara prikazat će se podrobni podaci o tom planinaru. Uz ostalo, može se vidjeti kad je planinar bio član društva, tj. kad je platio članarinu (popis godina nalazi se s desne strane prikaza). Prikaz je moguće suziti samo na aktivne planinare, čime se pojednostavljuje pregled podataka i olakšava evidencija planinara pri upisu podataka o planinarima prisutnim na izletu. Svakom se planinaru može dodijeliti status »aktivan« ili »neaktivan«. Može se prikazati i ispisati popis telefonskih brojeva i adresa elektroničke pošte osoba iz baze, popis rođendana poredanih prema datumu, mogu se izravno otisnuti adrese na omotnice za slanje poštom, za svakog planinara može se vidjeti koje je dužnosti obavlja u društvu, koja je priznanja dobio za svoj rad te koja znanja posjeduje (npr. markacist, vodič društvenih izleta) itd.

Ciljevi izleta

Ciljevi izleta mogu biti: planine, vrhovi, izvori, gradine, planinarske kuće i drugo. Ukratko, sve ono što planinari posjećuju i žele zadržati u sjećanju. Ciljevi se u bazi podataka mogu podrobno opisati, a mogu se i povezati s različitim web stranicama, dokumentima, videozapismi, prezentacijama i dr. Klikom na izbornik »Opis« pored cilja izleta mogu se vidjeti svi upisani podaci o pojedinom cilju. Mnogo je ciljeva opisano i na stranicama HPS-a, pa se mogu napraviti veze prema tim opisima. Klikom na izbornik »Izleti« pored cilja izleta dobiva se prikaz svih izleta na kojima je posjećen određeni cilj. Ciljevi izleta povezani su s područjima. Izborom područja prikazat će se svi ciljevi izleta unutar tog područja.

Urudžbeni zapisnik

Urudžbeni zapisnik služi za evidentiranje različitih dokumenata planinarskog društva. Kao tajnik društva trebao sam pouzdan i praktičan način evidencije i pohrane podataka pa sam izradio računalni urudžbeni zapisnik. Klikom na naslov dokumenta s desne strane otvaraju se pojedinosti o urudžbiranom dokumentu.

Ostale mogućnosti baze podataka

Osim spomenutih, postoje i brojne druge mogućnosti upisa i obrade podataka u bazi. Npr., u to se ubrajaju različiti podaci koji se rabe pri pripremi izleta, podaci o naseljima, državljanstvu, narodnosti i planinarskim znanjima članova te brojni drugi podaci. Mogu se unositi i podaci o planinarskim društvima te ostalim organizacijama i pojedincima koji su na bilo koji način povezani s planinarskim društvom.

KAKO DOĆI DO BAZE PODATAKA O PLANINARSKOM DRUŠTVU

U ovom je članku prikazan jedan od načina evidentiranja podataka planinarskog društva. Podaci se, dakako, mogu evidentirati i na mnoge druge načine, u različitim programima, pa to vjerojatno neka društva i rade.

Sva društva koja to žele mogu ovdje opisanu bazu planinarskih podataka uz određene uvjete dobiti bez naknade. Uvjeti ovise o tome koliko je društvo u stanju prihvatiti novu tehnologiju (ima li opremu i ljude) te o mom slobodnom vremenu. Baza je izrađena u programu Microsoft Access pa korisnici moraju imati instaliran taj program, dobru volju za redovno upisivanje podataka te nekoga tko se ponešto razumije u računala. Postojeća verzija baze pogodna je za slučaj kad s bazom radi jedna osoba, što je prikladno za većinu planinarskih društava. Kad s bazom radi više osoba, treba je osigurati dozvolama za pojedine korisnike i za pojedine radnje u bazi (upisivanje, izmjene, pregledavanje i dr). Budući da je baza nezaštićena, korisnici je mogu sami prilagoditi svojim potrebama. Rado će pomoći onima koji bi željeli promjeniti bazu podataka, a ne znaju kako. Ako neko planinarsko društvo već ima bazu podataka, ali s njom nije zadovoljno, mogu im pomoći prebaciti podatke iz njihove baze u ovdje opisanu. Za sve informacije o bazi možete se obratiti elektroničkom poštom na adresu: jkocet@gmail.com.

Nadam se da će moje praktično višegodišnje iskustvo pomoći onima koji još nisu počeli s računalnom obradom podataka planinarskog društva, ili su tek na početku. Bilo bi mi drago kad bi mi se javili oni koji su to drukčije rješili, da razmijenimo iskustva.

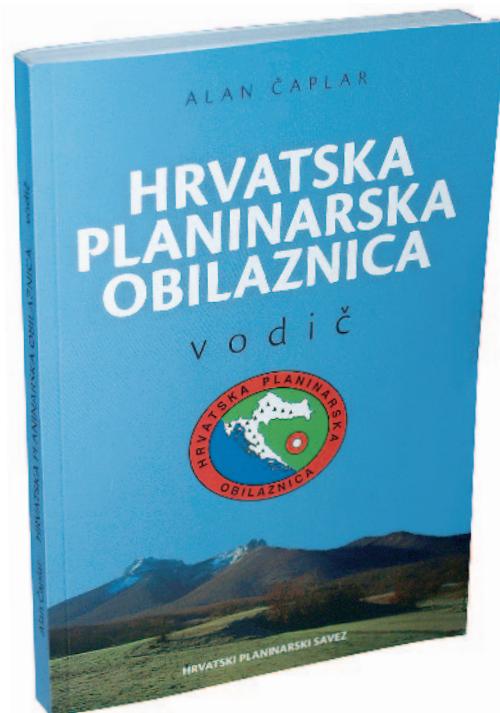
KNJIGA KOJU SMO ČEKALI 40 GODINA ILI: 151 PLANINARSKI IZLET U HRVATSKOJ

Kada sam 1970. zamislio put »Po planinama SR Hrvatske« s 55 kontrolnih točaka, nisam ni slutio da će za nj do Domovinskog rata biti prodano 7500 (!) dnevnika. Mnogi su planinari već tada čeznuli za planinarskim vodičem koji bi im olakšao planiranje puta i snalaženje u potrazi za kontrolnim točkama. Prvi planinarski vodič po Hrvatskoj tiskan je tek četiri godine poslije (Željko Poljak: »Hrvatske planine«; 1. izdanje 1974.; 7. izdanje 2007.), ali on nije zadovoljio vlasnike dnevnika jer je svrha te omašne knjige bila sustavno prikazati sve što hrvatske planine nude pa je trebalo po stotinama stranica tragati za prilazom pojedinoj kontrolnoj točki.

Potreba za specijalnim vodičem po kontrolnim točkama znatno je porasla u posljednje doba kad je njihov broj po »Hrvatskoj planinarskoj obilaznici« gotovo trostruko povećan u odnosu na put »Po planinama SR Hrvatske – na 151 KT, a povećan je i interes za njezino posjećivanje. Tu prazninu u našoj planinarskoj književnosti konačno je, nakon 40 godina, popunio vodič »Hrvatska planinarska obilaznica« koji je ovih dana dovršio urednik »Hrvatskog planinara« Alan Čaplar, možda jedini naš pisac dorastao tako velikom zadatku. Valja istaknuti da je Čaplar s fotoaparatom i notesom u ruci osobno obišao sve kontrolne točke i na 225 stranica iznio pouzdane i provjerene podatke za svaku od njih, što je gotovo senzacionalan pothvat po opsegu, studioznosti i brzini kojom je dovršen.

Vodič »Hrvatska planinarska obilaznica« bit će odsada nezamjenjiv putni rezvizit svakome tko želi na HPO, a i drugim planinarama koji žele obogatiti repertoar svojih izleta. Zato bi se taj vodič mogao nazvati »151 izlet po hrvatskim planinama« i zapravo je šteta što će ga oni planinari koje HPO ne zanima možda previdjeti zbog skromnoga naslova. Po svojoj konцепциji knjiga znatno podsjeća na glasovite Pauseove alpske vodiče na njemačkom jeziku iz sredine prošloga stoljeća, poput »100 vrhova«, »100 planinarskih kuća«, »100 alpskih jezera« itd. Takav je tip vodiča vrlo tražen, što potvrđuje i podatak da je »Školska knjiga« u Zagrebu tiskala već četiri izdanja mojeg vodiča »Pedeset najljepših planinarskih izleta u Hrvatskoj«, svaki u prilično velikoj nakladi.

Autor je sustavno svakoj kontrolnoj točki posvetio jednu stranicu po ovoj shemi: opće značajke vrha, vidik, zemljopisne koordinate, žig, izbor prilaza i preporučeni zemljovid. Prava riznica podataka! Posebna je vrijednost vodiča što je svaka kontrolna točka, tj. svaki vrh,

prikazan dobrom fotografijom, koja često govori više nego obilje riječi, tako da se knjigu može listati i kao originalan planinarski album jer gotovo nijedna slika dosad još nije bila objavljena.

Jedini je praktičan nedostatak vodiča u tome što svaki izlet nije prikazan i zemljovidom, ili barem jednostavnom skicom, kao što je to u Pauseovim knjigama i u spomenutih »Pedeset najljepših izleta« (ali je u tim knjigama svaki izlet prikazan »duplericom«, tj. na dvije sučeljene stranice). Zemljovid bi znatno povećali upotrebljivost vodiča ali bi, dakako, zahtijevali udvostručenje njegova obujma. Autor je nedostatak pokušao nadoknaditi iscrpnom uputom na postojeće tiskane planinarske zemljovide – u uvodnom dijelu popisom zemljovida, a uza svaku kontrolnu točku podatkom o zemljovidu na kojem se dotični vrh može naći. No nije rijetka ni napomena: Ovo područje nije prikazano ni na jednom planinarskom zemljovidu. Stoga bi već sada trebalo misliti da se sljedeće izdanje – jer ovo će bez sumnje brzo biti rasprodano – u vodič uvrsti barem mala orijentacijska skica uz svaku kontrolnu točku, pa čak i uz cijenu smanjivanja njezine fotografije i estetskoga sklada.

Knjiga sadrži – osim uvodnog dijela s povijesnim podacima i pravilima za dokazivanje uspona – dvadeset poglavlja, sukladno podjeli planinskih skupina HPO-a, počevši od Slavonije (1. skupina) do Dubrovačkog područja (20. skupina).

Na kraju, nekoliko bibliografskih podataka: izdavač Hrvatski planinarski savez, Zagreb, 2010., format 20×14 cm, papir za umjetni tisak, broširano, 200 fotografija u boji, cijena 100 kuna, naručuje se od HPS-a (hps@plsavez.hr, tel. 01/48-24-142 i 01/48-23-624). I jedan podatak koji nije uobičajen ali bi ga ubuduće valjalo bilježiti u prikazu takvih knjiga jer je planinaru svakako koristan: težina 35 dag. Uostalom, čitatelj će po prokušnom običaju sa sobom ponijeti samo fotokopiju stranice s opisom, a po povratku knjigu ponovno uzeti u ruke i u njoj uživati kao u suveniru na planinarski doživljaj.

prof. dr. Željko Poljak

Svakoj kontrolnoj točki Hrvatske planinarske obilaznice u vodiču je posvećena jedna stranica

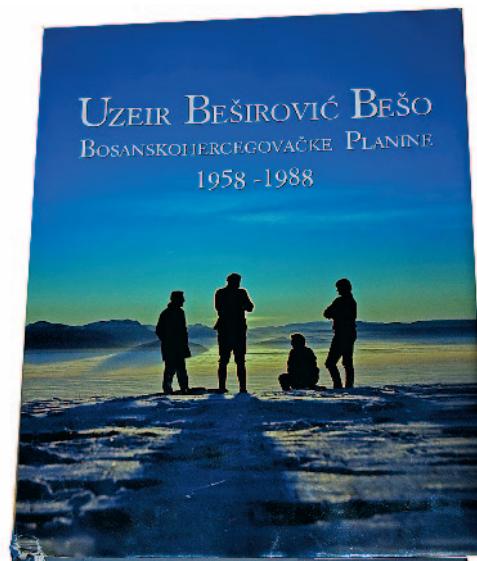
UZEIR BEŠIROVIĆ BEŠO 1958 – 1988

Lani je PD »Treskavica« iz Sarajeva objavila reprezentativnu fotomonografiju pod naslovom »Uzeir Beširović Bešo: Bosanskohercegovačke planine 1958 – 1988« (Sarajevo, 2009., urednik Braco Babić, 283 stranice, tvrdi uvez, format 21×27 cm, naklada 1000). Riječ je zapravo o sabranim najboljim djelima jednog od najrevnijih suradnika našeg časopisa, kojemu smo od 1958. do 1988. objavili oko 150 priloga, počevši od društvenih vijesti do planinarskih putopisa, većinom iz BiH, nerijetko i iz Hrvatske. Stariji čitatelji vjerojatno će se sjetiti, pogotovo oni koji su bili oduševljeni njegovim putopisima, da je Bešo (to mu je bio nadimak) gotovo u svakom broju objavio poneku putopisnu reportažu, uvijek popraćenu izvanredno kvalitetnim, nenadmašnim crno-bijelim fotografijama. Svaka od tih reportaža prikazala je riječu i slikom neki planinski biser. Glavna su Bešina svojstva bila osjećajnost i romantično viđenje i ona su zračila iz svake rečenice, iz svake njegove slike.

Bešo je zavrijedio još za života takvu monografiju, ali su taj naum odgodila ratna zbivanja i on je nažalost nije doživio (radio se 1924., umro 1999.). Nijednom planinaru, ni u BiH ni u Hrvatskoj, nije dosad posvećena tako omašna i bogata monografija kao Beši, a on je to i zasluzio. Dodajmo da su ga kao čovjeka resila tri snažno izražena svojstva: izvanredna skromnost, još veća srdačnost i za naše doba neobična nesebičnost. Zato svaka čast »Treskavici« što se tom velikom planinaru odužila na najbolji mogući način. Šteta je jedino što nisu reproducirane njegove najbolje nenadmašne crno-bijele fotografije, ne krivnjom izdavača, jer je Bešo svoje slike i negative poklanjao na

sve strane i danas ih je gotovo nemoguće skupiti. No, izdavaču ipak jedna zamjera! Nigdje ne piše da su gotovo svi Bešini članci pretiskani iz našega časopisa, počevši od prvoga (Jozo Klepica, 1958.) do posljednjega (U prašumi Peručici, 1988.). Ne bismo tome prigovorili da u impresumu ne piše: »Svi tekstovi i fotografije u publikaciji su zaštićeni autorskim pravom i zabranjeno je kopiranje i umnožavanje u bilo kojem obliku bez dopuštenja izdavača.« A većina ih je kopirana iz našega časopisa bez dopuštenja – koje bismo mi svakako vrlo rado dali.

prof. dr. Željko Poljak

»LIČKI PLANINAR«, BROJ 1, 2010.

Ovaj broj valja posebno istaknuti jer se njime završava 15 godina stalnog izlaženja. Na taj se način »Lički planinar« svrstao uz bok »Hrvatskog planinara«, što je tim čudnije jer mu je izdavač malo planinarsko društvo – »Visočica« iz Gospića, ali društvo s tradicijom od 113 (!) godine. Duže od »Ličkog planinara« izlazili su samo »Bilogorski planinar« i »Planinarski list«

koji je u Rijeci objavljivao PD »Kamenjak« – po 20 godina – ali su se odavna ugasili. Po sadržaju je i ovaj broj sličan dosadašnjima: glavna tema mu je Velebit i bogato je ilustriran, pogotovo slikama iz botanike i zoologije (struka glavne urednice prof. Ane Lemic). Adresa uredništva: Lički planinar, Baške Oštarije 38a, 53206 Brusane, tel. 053/575382, e-mail: ana.lemic2@gmail.com.

prof. dr. Željko Poljak

IN MEMORIAM

MIRKO ZGAGA (1925. – 2010.)

Prije gotovo šezdeset godina, točnije, 1952., tiskano je u Zagrebu pod skromnim imenom »Kroz visoke planine« jedno od kapitalnih djela hrvatske planinarske književnosti – planinarska biblija, kako su je nazvali suvremenici. Bio je to, kako je naznačeno u podnaslovu knjige, priručnik za planinare i alpiniste, ustvari planinarsko-alpinistički udžbenik. Dvojica tada najiskusnijih hrvatskih alpinista, Mirko Zgaga i Ivo Gropuzzo, kao koautori, iznijeli su na 304 stranice sve što treba znati planinar koji želi u visoko gorje, a gradivo su ilustrirali brojnim originalnim fotografijama i crtežima. Danas je ta knjiga bibliofilski raritet koji posjeduju tek rijetki planinari iz »stare garde«.

Gropuzza smo izgubili prije četiri desetljeća, poginuo je 1971. silazeci s Mojstrovke u Julijskim Alpama, a 20. ožujka ove godine umro je i Zgaga, u dubokoj starosti (rođen je 5. listopada 1925. u Slavonskom Brodu). Po zanimanju je bio inženjer rudarstva i profesor na Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu u Zagrebu. Upoznao sam ga na gotovo spektakularan način prilikom upisa u Planinarsku sekciju FD-a »Dinamo« 23. siječnja 1947. na Šalati kad je u društvenu prostoriju ušao zajedno s alpinistom Ninom Kućanom (1927. – 1994.). Stigli su u »punoj ratnoj spremi« ravno s Triglavom, mokri, neobrijani, ali radosni i ponosni. Gledali smo ih i slušali sa strahopoštovanjem, a oni su nesebično svoje znanje i iskustvo prenosili na nas početnike.

Mirko se alpinizmom bavio od 1944., bio je suosnivač Planinarske sekcije FD-a »Dinamo« 1946.,

Alpinisti Mirko Zgaga i Ivo Gropuzzo na Čvrsnici 10. kolovoza 1948.

član Alpinističkog odsjeka PD-a »Zagreb« 1949. i njegov pročelnik, član PD-a »Zagreb« od osnutka, suosnivač Gorske službe spašavanja, penjački instruktor, predavač, pisac itd. Izveo je niz teških uspona u središnjim Alpama i prvenstvene penjačke uspone u stijenama Durmitora, Maglića, Čvrsnice i Solunske glave (Makedonija). Hvala mu za sve što je učinio za hrvatsko planinarstvo i alpinizam.

prof. dr. Željko Poljak

MALA PROMINA ODSAD PRISTUPAČNIJA

Na prostoru između Petrova i Kosova polja izranja poput otoka planina Promina. Duga je desetak kilometara, a svojim plavobijelim obrisom vlada drniškim krajem. Po mnogočemu je zanimljiva: obiluje pitomim proplancima s raznobojnim cvijećem i ljekovitim biljem, hrastovim i borovim šumarcima, stijenama pogodnim za alpinistička vježbališta, izvorima odlične pitke vode i špiljskim ljetopatama. Ima i lijep planinarski dom, potpuno opremljen, s višekrevetnim spavaonicama, kuhinjom i dnevnim boravkom za više od pedeset posjetitelja. Sve te pogodnosti, uključujući i lak pristup planini, učinili su Prominu vrlo popularnom, ne samo među planinarima i izletnicima iz dalmatinske regije, nego i onima iz udaljenijih krajeva.

U posljednje se vrijeme planinarski dom koristi i za razna planinarska okupljanja, seminare i škole, a vrijedni drniški planinari jamče posjetiteljima veselu dobrodošlicu, planinarski užitak te potpun doživljaj planine i izdašne prirode. Najlakši je pristup domu i vrhu planine (Čavnovka, 1148 m) iz nekad poznatoga rudarskog mjesta Siverića, zatim iz Drniša te, nešto dalje, s ceste koja vodi iz Drniša za Oklaj, preko Lišnjaka i Velušića. Svi su putovi dobro markirani i opremljeni putokazima pa je snalaženje jednostavno.

Zahvaljujući tome, Planinarski savez Šibensko-kninske županije odlučio je da uz potporu svojih planinarskih udruga uspostavi županijski Dan markacista, koji bi trebao postati tradicionalan. Prvi takav dan priredili su upravo na Promini. Drniško planinarsko društvo »Promina« bilo je domaćin ovome skupu u svibnju prošle godine, a cilj mu je bio obnova postojećih markacija i markiranje novih staza kako bi Promina bila označena iz svih pravaca. Dakako, bio je to dan ugodnog druženja i provoda u planini. Svaka je udruga dobila svoju dijinicu, a najdulja je povjerena šibenskom »Kamenaru«. Posrijedi je zapadni dio planine poznat kao Mala Promina, koji nije bio markiran i koji su posjećivali samo domaći planinari, izletnici i lovci, a rijetko oni koji u pratnji vodiča žele obići i doživjeti taj zanimljivi dio planine.

»Kamenarovi« markacisti, predvođeni pročelnikom Brankom Borkom i vodičima Nedom i Petrom Pervanom, markirali su stazu koja iz Lukara vodi pored novoizgrađenoga lovačkog doma na proplaniku Njivetine do Kosovačke lokve i na sam vrh Promine. Na Malu Prominu (679 m) najlakše je krenuti iz Drniša preko obližnjeg Oklaja (14 km sjeverozapadno od Drniša), sjedišta općine Promina i mjeseta poznata.

Planinarski dom na Promini (Dolac, 850 m)

ANTE JURAS

ANTE JURAS

Lovački dom na Maloj Promini (650 m)

tog po tradicionalnom uzgoju vinove loze sorte prominski debit, te stočarstva koje je karakteristično za mjesto i prominski kraj. Za srpske agresije 1991. – 1995. Oklaj je bio okupiran, a domaće, hrvatsko stanovništvo protjerano, sve do konačnog oslobođenja mesta početkom kolovoza 1995.

Iz Oklaja treba krenuti u Lukar, pa na Osmanovce (ime je dobilo po osam bunara) do crkve Gospe Čatrnjske, odakle je 200 metara do prve markacije. Lukar je poznato selo kraj Oklaja, ali je opustjelo nakon Domovinskog rata. Mladi, nositelji života, napustili su rodno selo u potrazi za poslom i lakšim životom. Utočišta su našli u obližnjim gradskim centrima – Drnišu, Šibeniku, Zadru i Splitu, ali i udaljenim mjestima. Posljedice nedavnog rata vidljive su i danas, ali marljivi se Lukarčani trude da obnove spašeno i uništeno te da organiziraju život na osnovama tradicionalnoga gospodarenja. Za Domovinskog rata u Lukaru se nalazila baza UNPROFOR-a, a mjesto je zacijelo poznato široj javnosti po strašnom potresu u kolovozu 1970. kad su srušeni mnogi domovi, gospodarski objekti i mjesna crkva Gospe Čatrnjske. U blizini crkve su arheološkim istraživanjima pronađene starohrvatske ostruge, zlatne naušnice i drugi vrijedni predmeti, a uokolo ima i nekoliko stećaka.

Zanimljivo je spomenuti da je veliko groblje uz crkvu mjesto ukapanja pokojnika iz čak šest prominskih sela: Oklaja, Razvoda, Sunkovaca, Matasa, Marasovina i Lukara.

Put prema najvišoj točki Male Promine (679 m) nastavljamo dalje pored petnaest metara dubokog bunara ograđenog suhozidom, a zatim proplankom zvanom Krčevine. Od toga se mjesa otvara put prema lovačkom domu, do kojeg ima planinarskom stazom iz Lukara oko dva sata uspona. Staza vodi šumarcima

i proplancima, pored izvora Gornje česme i manjeg užvišenja Babine Glavice, te Šešelja i Čulina, do proplanka Njivetine gdje se nalazi lovački dom (650 m). Staza nije zahtjevna.

Lijepo opremljen i prostran lovački dom sagradili su prominski lovci vlastitim sredstvima i uz manju donacijsku pomoć. Namijenili su ga za odmoriste i prenocište svima koji obilaze ovaj dio Promine, posebno planinarima. To su i dokazali dobrodošlicom na dan markiranja staze, uz poznate kulinarske specijalitete s roštilja i kapljicom oklajskog debita, kako bi druženje proteklo što veselij i opuštenije.

Dom je sagrađen na dva kata, svaki od po 54 kvadratna metra, ima prostran dnevni boravak s potrebnim namještajem i velikim kaminom koji daje poseban, intimni ugodaj, naročito kad vani bjesni bura ili pada snijeg. Spavaonica na katu ima dvadesetak kreveta, a u natkrivenom predvorju je manji kamin koji omogućava pripremanje hrane. U planu je skoro postavljanje solarnih ploča na krovu, koje će zamijeniti agregat i poslužiti barem za nužnu rasvjetu, te uređenje okoliša kuće i manji završni građevinski radovi.

Prije izgradnje doma Prominjani su na ovome mjestu sijali žito i druge kulture, a mjesto je poznato i kao odlično pasište.

Pristup domu moguće je, osim opisanim pješačkim putom iz Lukara, i terenskim vozilom iz pravca Knina ili iz Drniša preko najvišeg vrha Promine, a najkraci je prilaz iz Oklaja.

Na putu iz doma prema vrhu po istočnoj strani planine prolazi se uz Kosovačku lokvu ili Bunarić. U njemu su, kao svojevrstan kuriozitet, naseljene zlatne ribice iz akvarija obitelji Grcić iz drniškog Badnja. Prilagodile su se novom životu i razmnožavaju se.

Od lovačkog doma je do Kosovačke lokve oko četrdeset minuta lagana hoda, a onda slijedi kraći put na Čavnovku i zatim spust do planinarskog doma na Dolcu (850 m).

Markacisti su usput markirali i stazu do naselja Medića, kako bi silazak u nizinu, do Lukara, skratili na samo jedan sat.

Sada nam je Mala Promina postala pristupačnjom i treba je, dakle, posjetiti. Prominu treba voljeti i biti joj vjeran jer ona to zasluzuje.

Ante Juras

DALJINAR

Lukar – Lovački dom	2 h
Lovački dom – Čavnovka	2:15 h
Planinarski dom na Promini – Siverić	2 h

135 GODINA OD PRVOG ORGANIZIRANOG IZLETA

Uporna kiša koja je padala cijeli vikend 15. i 16. lipnja bila je glavno obilježje svečanosti organizirane u Samoborskom gorju povodom 135. obljetnice prvog planinarskog izleta Hrvatskog planinarskog društva. Kiša i hladno vrijeme, nažalost, mnoge su planinare odvratili od sudjelovanja na pohodu tragom prvog izleta HPD-a, koji se tradicionalno održava u Samoborskom gorju, na putu od Ruda preko Velikog dola i Oštca do Plešivice kojim su prošli prvi hrvatski planinari u svibnju 1875. godine. Treba podsjetiti da je u ono doba izlet iz Zagreba na Oštrc i Plešivici bio organizacijski zahtjevna dvodnevna tura.

Unatoč nevremenu i nepovoljnoj prognozi u nedjelju 16. svibnja 2010., na početku pohoda u Rudama se okupilo više od stotinu planinara. Prigodna svečanost održana je u prostorijama osnovne škole u Rudama. Nazočnima se kao domaćin riječima dobrodošlice najprije obratio predsjednik HPD-a Japetić Ante Pavlin, a zatim je član Komisije za planinarske putove HPS-a Ronald Schreiner podsjetio na deset godina života Hrvatske planinarske obilaznice (HPO). Netom tiskani vodič po HPO-u, koji je izdan povodom 10. obljetnice napopularnije planinarske obilaznice u Hrvatskoj predstavio je pročelnik Komisije za promidžbu i izdavaštvo HPS-a te autor vodiča Alan Čaplar, a svečani program je završio podsjećanjem

RADOVAN MILIĆIĆ

Otvorenie pohoda u osnovnoj školi u Rudama

dopredsjednika HPS-a Tomislava Čanića na prvi izlet prije 135 godina i vrhunske dosege koje je naša planinarska organizacija ostvarila u tom dugom vremenskom razdoblju. Vrlo dojmljiv planinarski glazbeni program izvelo je KUD »Oštrc« iz Ruda. Nakon uvodnog programa, planinari su se uputili prema Velikom dolu i Oštrcu, a zatim prema Plešivici, gdje je bio cilj pohoda.

Ur.

VENSA HOLIVAC

Dopredsjednik HPS-a Tomislav Čanić podsjetio je okupljene na prvi izlet 1875. i ostvarenja koja uslijedila

ŽUPANIJSKA NAGRADA SESTRAMA BOSTJANČIĆ

Na svečanoj sjednici održanoj u Rijeci 14. travnja u Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku Primorsko-goranska županija proslavila je svoj 17. rođendan, a glavni događaj bilo je uručenje županijskih godišnjih nagrada i županijskih nagrada za životno djelo. Nagrade se inače dodjeljuju građanima i pravnim osobama s područja Županije za naročita dostignuća na polju znanosti, gospodarstva, kulture, odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, umjetnosti, sporta i drugih područja društvenog života. Županijska skupština PGŽ-a po prvi je put, svojom odlukom od 16. ožujka, jednu od tih najvećih županijskih nagrada dodijelila nekom članu planinarske organizacije (za rad i dostignuće u planinarstvu), i to sestrama Dariji i Iris Bostjančić iz Matulja.

Svečanu povelju i plaketu iz ruku primorsko-goranskog župana Zlatka Komadine i predsjednika Županijske skupštine Marinka Dumanica primila je Daria Bostjančić, i to za »jedinstveni ženski alpinistički pothvat u Republici Hrvatskoj – uspon na Mount Everest«, kako je i napisano na Svečanoj povelji. Nije prvi put da Primorsko-goranska županija podupire i nagrađuje svoje vrhunske alpinistice. Županija je financijski pomogla odlazak ženske ekspedicije u Nepal s 50.000 kuna, a odmah nakon povratka ekspedicije tri članice s područja Županije nagradila s po 20.000 kuna. Ovo je bila još jedna potvrda da Županija prepoznaje i nagrađuje uspjeh svojih žitelja.

Ur.

MARKO GRACIN

Daria Bostjančić prima vrijedno županijsko priznanje

ANTE JURAS

Žirjanska utvrda Gradine (6. stoljeće)

DANI »KAMENARA« 2010.

HPD »Kamenar« iz Šibenika već niz godina, tradicionalno, obilježava svoj Dan Društva, priređujući manifestaciju namijenjenu članstvu i građanstvu. Raznovrsna i zanimljiva događanja u Danima Društva uvijek počinju prvoga dana proljeća i ukupno traju sedam dana. Ovogodišnja priredba otpočela je 21. ožujka druženjem u planinarskoj kući »Čičo« podno Orlovače na Trtru. U jutarnjim satima okupilo se oko stotinu planinara, uključujući i drage goste, članove planinarskih društava »Malačka« iz Donjih Kaštela, »Mosor« iz Splita, »Promina« iz Drniša i »Sveti Mihovil« iz Šibenika. Nakon dobrodošlice i kraćeg zadržavanja krenuli su na Orlovaču i posjetili vjetroelektrane, koje su postale simbolom Trtra. Orlovača (469 m) nije najviši vrh Trtra, najviši je Krtolin (503 m), ali je uspon na nju zanimljiviji i pristupačniji. Vidik s Orlovače seže od obližnjih brda sve do Velebita, a posebno se lijepo vidi šibenski arhipelag. Nakon povratka nastavili su s veselim druženjem i zajedničkim planinarskim ručkom.

U atraktivnom prostoru Gradske knjižnice »Juraj Šižgorić« u Šibeniku organizirano je 25. ožujka predavanje zadarske alpinistice Jane Mijailović, sudionice hrvatske ženske alpinističke ekspedicije na Mount Everest 2009. Nadasve zanimljivo predavanje, poprćeno atraktivnim filmom, pobudilo je veliko zanimalje građana i planinara i postiglo snažan promidžbeni uspjeh. Mediji su s pozornošću zabilježili ovo događanje.

Posljednjega dana manifestacije organiziran je izlet na otok Žirje, najudaljeniji u nizu šibenskih otoka. Sudionici izleta popeli su se do jedne od viših točaka na otoku, na kojoj se nalazi poznata topnička bitnica (baterija) koja je u Domovinskom ratu branila i obranila Šibenik. Uspomene na teške dane agresije na Hrvatsku evocirao je Miro Alić, jedan od zapovjednika žirjanske topničke bitnice. Pogled s vrha na lijepu uvalu Malu Stupicu i otočić Bakul izletnike nije osta-

vio ravnodušnima. Na povratku je još ostalo vremena za posjet uvali Velikoj Stupici, od koje se za nepunih pola sata stiže do razvalina zanimljive žirjanske utvrde Gradine. Potjeće iz 6. stoljeća, iz vremena cara Justinijana, i jedan je od najznačajnijih arheoloških loka-liteta na Jadranu. Sačuvani su ostaci stambenog objekta zapovjednika utvrde sa sustavom zagrijavanja prostorija (hipokaust), kupaonica s kanalom za odvodnju korištene vode, a pronađen je i keramički materijal koji datira iz Rimskoga carstva, posebno amfore raznih oblika, tegule i slično, te ostaci vile rustike dvjestotinjak metara od Gradine. Izlet na Žirje i ostala dogadanja koja su se odvijala tijekom ovogodišnjih Dana Društva pobudili su veliko zanimanje i sudionicima će zacijelo ostati u nezaboravnoj uspomeni.

Ante Juras

NOVOSTI IZ HPD-a »PRPA«, BASKE OSTARIJE

HPD »Prpa« održao je 10. travnja redovnu izbornu skupštinu i tom prilikom izabrao novog predsjednika. Na čelu društva bit će u sljedećem mandatu Ivica Fumić, a dosadašnji predsjednik društva Vlado Prpić odsad će obavljati funkciju dopredsjednika.

HPD »Prpa« osnovala je 2001. skupina ljubitelja planina koji su se planinarstvom neformalno bavili od devedesetih godina prošloga stoljeća. Članovi su iz cijele Hrvatske, a glavna im je poveznica to što su

WWW.IZFOTELJE.COM

WEB DUĆAN 0-24 SEDAM DANA U TJEDNU
WWW.IZFOTELJE.COM

Ne gubite vrijeme od boravka u prirodi. Što vam treba naručujte u bilo koje vrijeme, u udobnosti vlastitog doma uz šalicu omiljenog napitka.

YUKON
NOĆNI
YUKON

MONOKULARI DALEKOZORI

Više informacija na
WWW.LAPIS-PLUS.HR ili
WWW.IZFOTELJE.COM

LAPIS PLUS

WWW.LAPIS-PLUS.HR odjeće, obuće, torbi,
ruksaka, noževa, kompasa
TEL: 01/4668-785

Veliki izbor
ruksaka, noževa, kompasa
dalekozora

zaljubljenici u Velebit. Društvo brojnošću uvelike nadmašuje broj stanovnika svoga sjedišta, Baških Oštarija, a može se pohvaliti i dobro uređivanom i ažuriranom web-stranicom. Vlado Prpić, domaćin planinarskog doma »Prpa« i danas dopredsjednik Društva, istaknuo se angažmanom u časopisu »Lički planinar« te izdao nekoliko knjižica o povijesti, arheologiji i fauni Velebita. Društvo se proteklih godina posebno istaknulo akcijama zaštite spomenika Kubusa na Baškim Oštarijama.

Među trajnim zadaćama »Prpe« jest i podizanje svijesti o važnosti pitke vode i očuvanju voda u Hrvatskoj. Zbog toga je u kalendar društvenih akcija uvršteno čišćenje potoka Ljubice, ponornice u Baškim Oštarijama. Akcija je ove godine izvedena 10. travnja, a sljedećih godina održavat će se na Dan svjetskih voda, 22. ožujka. S obzirom na brojnost i stručnost članova, neupitno je dobro održavanje planinarskih staza. S novim predsjednikom te novim članovima izvršnoga i nadzornog odbora, koji žive u Zagrebu, Društvo će nastojati da bude prisutnije i u akcijama HPS-a te na stranicama časopisa »Hrvatski planinar«.

Ivica Fumić

RAJKO KIRIN

PLANINARSTVO NA OTOKU MLJETU

Otok Mljet obiluje označenim planinarskim stazama, prekrasnim vidicima i špiljama, kao što su Odisejeva, Ostaševica i Movrica. Ima i dva jezera – »blatne«, i dva jezera s morskom vodom – »slatine«. Nasred Velikog laga (jezera) je otočić sa samostanom sv. Marije. Blaga klima već u proljeće omogućuje kupanje u moru i jezerima.

I ove je godine organiziran Uskrsni pohod na Mljet (2. – 5. travnja) a bio je uvršten i u kalendar HPS-a za 2010. Program je uključivao tri polupansiona u hotelu »Odisej«, autobusni prijevoz Zagreb – Mljet i vožnju otokom za sve izlete. Glavni pokretači i provoditelji pohoda bili su Tajana i Marin Perković

Markiranje mljetskih planinarskih putova

(PD »Mljet« Govedari), Gordana i Milovan Dlouhy (HPD »Vihor« Zagreb) i mlade snage koje se tek uključuju u planinarstvo: Maja, Marita i Kristina Perković, Hrvoje Pajk i Josip Krnić.

U pohodu je sudjelovalo 110 planinara iz društava »Bundek« Mursko Središće, »MIV« Varaždin, »Naftaplin«, »Dalekovod«, »Vihor«, »INA – OKI« i Planinarski klub Hrvatskoga liječničkog zbora iz Zagreba te posebna grupa »Srčana« iz Zagreba, Orašja i Čakovca. U proteklih je pet godina na takvim pohodima, uz pomoć Općine Mljet, Turističke zajednice Govedari i NP-a »Mljet«, otok Mljet obišlo ukupno 889 planinara. Osim toga, mnoga su se planinarska društva uz pomoć PD-a »Mljet« upustila i u kombinirane, kopnene i morske oblike planinarenja, a brojne su i planinarske skupine iz inozemstva: iz Francuske, Japana, Koreje i Bosne i Hercegovine.

U proljeće se organiziraju i ekološke akcije (čišćenje obale, podmorja, staza itd.). Lani su u tome sudjelovala 24 člana HPD-a »Zagreb-Matica« pod vodstvom Mate Šimičića, a ove godine isto toliko članova toga društva pod vodstvom Ivice Gečeka. Vihoraše je vodio Rajko Kirin uz pomoć predsjednika Vladice Horvata.

Lani je Damir Ivančan za budući vodič po Mljetu snimio GPS-om planinarske staze u NP-u »Mljet«. Ujedinjenim je snagama ponovno očišćen i markiran

BRANKA ĐORĐČANTE JURAS

Akcija čišćenja na Mljetu

put iz Ivanjeg polja preko Strmice do Blata, kao i nastavak puta prema Babinu Polju i Kozarici. Posebnu hvalu zасlužuje ekološka udruga »Eko Omblići« iz Rijeke dubrovačke, što je čine djeca predškolskoga uzrasta koja se na Mljetu uče o ljepotama i čistom ponašanju.

Suradnja u ekološkim i planinarskim djelovanjima otvorena je za sva planinarska društva u Hrvatskoj, a posebno u 2011. godini, kad će proljetni izlet biti 22. do 25. travnja, a akcija čišćenja tjedan dana prije. Planinari iz cijele Hrvatske mogu sudjelovati i u uređenju te korištenju planinarsko-vatrogasnog doma na Planjaku u NP-u »Mljet« i planinarskog skloništa Karaula ispod Babina Polja.

Suradnja HPD-a »Vihor« i NP-a »Mljet« traje od 1997., kad su vihoraši na čelu s Milovanom Dlouhyjem, Nikolom Aleksićem, Željkom Poljakom, Mauričjem, Harijem i djelatnicima Parka uredili planinarske staze po odabiru tadašnjeg direktora Marina Perkovića.

Planinarska tradicija na Mljetu započela je još početkom 1920-ih godina s Branimirovom Gušićem, a novije je doba obilježio sjajan rad Planinarsko-ekološke sekcije HPD-a »Zagreb-Matica« iz Zagreba (PES), što je vodi Edo Hadžiselimović, a koja na Mljetu djeluje potpomognuta Upravom Parka. Početkom 2011. očekuje se dovršetak planinarskog vodiča po otoku Mljetu (Mljetski planinarski put) s tekstovima Marina Perkovića i vihoraša.

Marin Perković

IZBORNA SKUPŠTINA »KAMENJAKA«

Planinarsko društvo »Kamenjak« održalo je 30. ožujka u Gradskoj vijećnici Grada Rijeke redovnu izbornu skupštinu. »Kamenjak« je prethodnu godinu završio uspješnim i pozitivnim rezultatom – povećan je broj članova, nastavljeno je uređenje planinarske kuće »Frbežari«, sposobljena su četiri nova vodiča, obnovljene su neke stare staze i markirane neke nove u blizini Skorpovca na srednjem Velebitu. Izložba fotografija »Planine« polučila je također veliko zanimanje javnosti.

Nakon razrješenja starog vodstva, za novog predsjednika izabran je Igor Korlević, a za dopredsjednika Boris Kurilić. Na kraju skupštine, uz svečanu projekciju fotografija, 24 polaznika primilo je diplome za netom završenu planinarsku školu, i to: iz PD-a »Obzova« četiri polaznika, iz PD-a »Pliš« i PD-a »Kailaš« po tri polaznika, iz PD-a »Lisina« i PD-a HPT »Učka« po jedan polaznik te iz PD-a »Kamenjak« dvanaest polaznika. Svim planinarskim diplomcima još jednom čestitamo i želimo da nastave uspješan rad u svojim matičnim društvima!

Verdan Grubelić

11. POHOD PODUNAVSKIM PJEŠAČKIM PUTOM

HPD »Zanatlja« iz Osijeka, tradicionalno je, 11. put za redom, organiziralo pohod »Podunavskim pješačkim putom«. U nedjelju 25. travnja 2010. planinari iz cijele Slavonije, Koprivnice, BiH (iz Visokog i Tuzle) te Subotice i Sombora obilježili su Dan planeta Zemlje masovnim pohodom od Mišnog Brda, preko Aljmaša i uz Dunav do Erduta. Na pohodu je sudjelovalo više od 500 planinara iz 21 planinarskog društva.

Po dolasku u Erdut sudionici su dočekani slavonskim čobancem, grahom s kobasicom, fiš-paprikašom, kolačima, palačinkama i dobrom zabavom. Raspoloženje je bilo na vrlo lijepom i ugodnom nivou, a članice HPD-a »Zanatlja« ugodno su iznenadile sve sudionike priredivši bogat švedski stol s kolačima. Program su vrlo dobro upotpunili članovi HKUD-a »Branko Herceg« iz Erduta te pjesmom i plesom dočarali dio slavonske kulturne baštine. Sve je završilo planinarskom veselicom, a mnogi su nam već njavili dolazak i nagodinu.

Marijan Špiranec

Planinari na sutoku Drave i Dunava kod Aljmaša

PRVA ŽENA OSVOJILA SVIH 14 NAJVVIŠIH VRHOVA SVIJETA

Alpinistica Oh Eun-Sun (44) iz Južne Koreje tvrdi da je prva žena koja se popela na najviše svjetske vrhove. Usponom na Annapurnu postala je prvom ženom koja se popela na svih 14 svjetskih vrhova viših od 8000 metara. Na vrhu Annapurne, visokom 8091 metar, zabila je južnokorejsku zastavicu, a kratki film o alpinistici prikazala je i televizija u njezinoj domovini. Međutim, BBC je objavio da neki stručnjaci sumnjuju u to da se južnokorejska alpinistica u svibnju 2009. popela na vrh Kangchenjunge, treći najviši vrh na svijetu. Najveća konkurenca Južnokorejki je Španjolka Edurne Pasaban (36) koja je u travnju osvojila Annapurnu te se sada priprema za posljednji vrh iznad 8000 metara, Shisha Pangmu u Tibetu.

BRANKA DORČIĆANTE JUPAS

FOTOGRAFSKA IZLOŽBA »DINARSKO-JADRANSKI MOZAIK« U KRAKOVU

Mira Matoga, vrijedna planinarka i kroatistica iz Sieprawa u Poljskoj prošle je godine magistrirala obranivši magistarski rad o značaju planina u hrvatskoj umjetnosti i kulturi, a početkom ove godine pred-

MIRA MATOGA

Izložba o hrvatskim planinama u Poljskoj

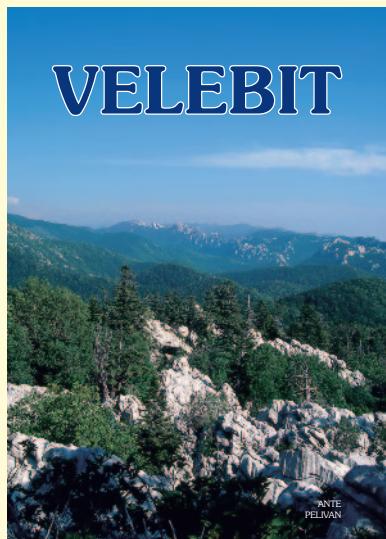
stavila se u Krakovu izložbom fotografija, pjesama i notnih zapisa o hrvatskim planinama. Izložba pod naslovom »Dinarsko-jadranski mozaik« (»Dynarsko-adriatycka mozaika«) priređena je u čitaonici knjižnice Pedagoškog fakulteta. Vlastitim fotografijama, ali i knjigama i pjesmama predstavila je ljepote hrvatskih planina svojim priateljima i ostaloj zainteresiranoj publici. Na otvorenju izložbe magistrica Matoga održala je predavanje o znamenitostima hrvatskih planina i hrvatskog planinarstva, koristeći hrvatskim planinarskim knjigama te bibliografijom »Hrvatskog planinara«. Prema njezinim riječima, posebno zanimanje za predstavljenu temu iskazali su planinari i vodiči iz planinarskog društva »Lubomir« u Myślenicama.

Ur

PRODAJEM GOJZERICE

Planinarske cipele za visoke terenske zahtjeve, nove broj 10 / 44 / Meindl-Air active, Goretex, fibram džon oblikovan i za montažu dereza – prodajem. Telefon 01/46 13 875 (od 13 do 18 sati).

30% popusta za planinare !!!

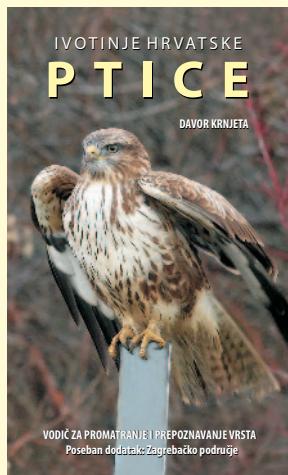
- Autor: Ante Pelivan
• fotomonografija
• bogato ilustrirana u boji
• format: 30 x 21 cm
• 194 stranice
• tvrdi uvez
• cijena: 150,00-kn

105,00 kn

Poštارина uračunata u cijenu!

- Autor: Davor Krnjeta
• format: 20,5 x 12 cm
• 350 fotografija u boji
• 360 stranica
• tvrdi uvez
• cijena: 260,00-kn

182,00 kn

VODIČ ZA PROMATRANJE I PREPOZNAVANJE VRSTA
Poseban dodatak: Zagrebačko područje

ekološki glasnik
časopis o prirodi

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/5621-929, Fax: 01/6234-058
www.ekoloski-glasnik.hr • ekoloski.glasnik@vip.hr

TISKARA "Ekološki glasnik"

- usluga tiska knjiga i časopisa vrhunske kvalitete
- posebni popust za sva planinarska društva

KALENDAR AKCIJA

13. 6.	Pohod po Goranskom planinarskom putu Gorski kotar, Kozji Vrh – Prezid – Vražji vrtec – Milanov vrh	HPD »Zagreb-Matica«, Zagreb Jasna Kosović, 098/94-61-906
13. 6.	Dan HPD-a »Lipa« Medvednica, Lipa	HPD »Lipa«, Sesvete www.hpllipa.hr
19. – 22. 6.	Ljeto na Mljetu I. Mljet, Kozarica – Blato	PD »Mljet«, Govedari Marin Perković, 098/542-100
20. 6.	Ljetni uspon na Oštru Oštra	PD »Željezničar«, Gospić Andrija Benković, 053/574-305
22.6.	Obilazak »Javorove staze zdravlja« oko Zlatar Bistrice	HPD »Javor«, Zlatar Bistrica Marijan Hajnić, 098/742-776 Ivan Šantek, 098/17-21-864, isantek@net.hr
25. – 27. 6.	Ljeto na Mljetu II. Mljet, Babino Polje – Sobra	PD »Mljet«, Govedari Magda Nardelli-Kovačić, 098/344-827 Marin Perković, 098/542-100
27. 6.	Dani grada Duge Rese Duga Resa – Vinica	HPD »Vinica«, Duga Resa Antun Gološić, 098/40-40-743 Borislav Kranjčević, 098/871-051, boris.kranjcevic@gmail.com
u lipnju	Obilazak Vilinske špice Ravna gora	PD »Pusti duh«, Lepoglava Damir Kužir, 098/806-370, damir.kuzir@vz.t-com.hr
3. 7.	Skradskim stazama Zeleni vir – Skradski vrh	PD »Skradski vrh«, Skrad Ivan Horaček, 091/59-80-707
3. 7.	Tragom prvog izleta gospičkih planinara Velebit, Rizvanuša – Visočica	PD »Željezničar«, Gospić Tomislav Čanić, 098/96-10-042
4. 7.	Pohod pl. obilaznicom »Za dušu i tijele« Marija Bistrica	PD »Grohot«, Marija Bistrica Vesna Antolić, 098/16-66-484, Mira Bajs, 049/444-268 Boris Kličković, 091/92-30-870
10.7.	Fešta na portu (Kaštelansko ljetno) Kaštel Stari	HPD »Malačka – Donja Kaštela«, Kaštel Stari Petar Penga, 098/95-35-834
10. – 11. 7.	Pohod po »Zagrebačkom romarskom putu« Medvednica	HPD »Stanko Kempny«, Zagreb Tomislav Pavlin, 098/313-713
16. – 18.7.	Memorijalni skup »Ivica Plazonić« BiH, Čvrsnica, Vran, Blidinje jezero	HPD »Malačka – Donja Kaštela«, Kaštel Stari Filip Balić, 098/311-797
18. 7.	Ljetni pohod Vinica – Martinščak Duga Resa – Vinica	HPD »Vinica«, Duga Resa Antun Gološić, 098/40-40-743 Borislav Kranjčević, 098/871-051, boris.kranjcevic@gmail.com
25. 7.	27. pohod »Kretanje – zdravlje« Ivančića: Ivanec – vrh Ivančićice	HPD »Ivančica«, Ivanec Borislav Kušen, 098/90-31-833, borislav.kusen@gmail.com
31.7.	Logorovanje na Mrkvištu Sjeverni Velebit – pl. kuća Mrkvište	HPD »Zavižan«, Senj Neda Turina, 098/755-200, indus@net.hr
31. 7.	Hodočašće Svetom Juri na Biokovu Biokovo	HPD »Sveti Jure«, Zagvozd Stjepan Roglić, stjepan.rogljic1@st.t-com.hr
7. – 8. 8.	Uspon na Dinaru Dinara	HPS, HPD »Dinara« i HPD »Sinjal 1831« HPS, 01/48-24-142 i 01/48-23-624

HRVATSKI
PLANINAR

www.plsavez.hr/hp